

Zbirka orodij za pedagoško osebje

Delavnice za ozaveščanje in preprečevanje
nasilja na podlagi spola



DELAVNICE



Zbirka orodij za pedagoško osebje

**Delavnice za ozaveščanje in preprečevanje
nasilja na podlagi spola**

Delovanje za enakost

Prevpraševanje moškosti in vključevanje mladih pri odpravi nasilja na podlagi spola.

Zbirka orodij za pedagoško osebje.

Pogodba št.: 101049320 – CERV-2021-DAPHNE

Ta publikacija je nastala v okviru projekta »Delovanje za enakost«, ki ga sofinancira Evropska komisija, CERV-2021-DAPHNE. Vsebina priročnika je izključna odgovornost avtorjev_ic in ne odraža stališč in mnenj Evropske unije. Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, ne moreta biti odgovorna zanjo.

Avtorice in avtorji:

Erika Bernacchi, Alba Elvira, Mojca Frelih, Antonio Raimondo di Grigoli, Živa Humer, Laura Parés Martín, Raffaella Pregliasco, Alexandra Muth, Elli Scambor, Daphne Demetriou, Moritz Theuretzbacher, Lisa Wagner.

Marec 2023

To delo je zaščiteno z licenco Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License. Za informacijo o licenci lahko obiščete spletno stran: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> ali pišete na Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Koordinira:



Sofinancira:



Projektni partnerji:



Kazalo

Uvod	07
Ogrevalne delavnice	08
01 Ustvarjajmo skupaj	10
02 Bingo	13
03 Jaz - Jaz ne	16
04 Trije glasbeniki, ki so obema všeč	21
Začetne delavnice	24
05 Pravi moški	25
06 Prostori brez spola	30
07 Draga Abby	34
08 Zakaj to hočem? Zato, ker to hočem!	37
09 Kaj je ljubezen?	46
10 Anina zgodba	50
11 Smernice za analizo glasbenih videospotov s pomočjo spolnih očal	53
12 Spol in pop kultura	58
Poglobljene delavnice	64
13 Korak naprej	65
14 Dominantno vedênje	72
15 Konflikt z drugega zornega kota	77
16 Ukrepajmo proti nasilju	82
17 Brazgotine	86
Nasveti in priporočila	90

The page features a decorative background. On the left, there is a solid teal shape that curves downwards. A vertical purple bar runs through the center of the page. To the right of the purple bar, there is a large, irregular shape filled with diagonal light blue and white stripes. The word "UVOD" is written in a bold, purple, sans-serif font across the center of the page, overlapping the purple bar and the striped area.

UVOD

Uvod

Zbirka orodij je bila zasnovana za pedagoško osebje, ki dela z mladimi. Vključuje različne delavnice za delo z mladimi na temo nasilja na podlagi spola, spolnih stereotipov, spolnih vlog, odnosov in komunikacije na ravni primarne preventive. Delavnice so predstavljene na jasn način s podrobnimi navodili, kako izvesti določeno dejavnost. Predlagani časovni okvir vključuje izvedbo v razredu (20–30 učenk_cev). Zbirka orodij za pedagoško osebje je razdeljena na tri dele: delavnice za ogrevanje, začetne delavnice in poglobljene delavnice. Glavni namen pričujoče zbirke orodij je povečati ozaveščenost in vključenost mladih ter njihovo opolnomočenje za preprečevanje nasilja na podlagi spola. Nekatero delavnice vključujejo glasbo in popularno kulturo kot sredstvo za krepitev kritičnega razmišljanja in refleksije med mladimi o negativnih učinkih spolnih stereotipov in norm ter naslavlja ideje za družbo nenasilja in enakosti.

Zbirka orodij je nastala v okviru projekta »Delovanje za enakost – prevpraševanje moškosti in vključevanje mladih pri odpravi nasilja na podlagi spola«. Cilja projekta sta prevpraševanje tradicionalnih spolnih vlog in hegemonie moškosti ter vključevanje mladih kot vzornic_kov pri odpravi nasilja na podlagi spola.¹ Naš cilj je tudi okrepiti moč mladih, zlasti deklet, za prepoznavo potencialnih tveganj, ki jih prinaša hegemonia moškost, in za pridobivanje samozavesti za zavrnitev zlorablajočih vedenj in odnosov. Projekt koordinira Fundació Surt (Katalonija, Španija). Projektni partnerji so: Mirovni inštitut (MI, Slovenija), Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS, Ciper), Istituto Degli Innocenti di Firenze (IDI, Italija) in Institute for Masculinity Research and Gender Studies (VMG, Avstrija). Projekt sofinancira Evropska komisija, program CERV-2021-DAPHNE.

¹ Za izražanje vključenosti vseh družbenih spolov v slovenskem jeziku se v zadnjih dvajsetih letih uveljavlja podčrtaj. Po podčrtaju navedemo le spremenjeni del besede, enako kot pri poševnici in vezaju. V skladu s temi smernicami v tem priročniku uporabljamo podčrtaj.



OGREVALNE DELAVNICE

Ogrevalne delavnice

Ogrevalne delavnice so primerne na začetku dejavnosti, saj je njihov glavni namen prebiti led, vzpostaviti skupinsko dinamiko in spodbuditi aktivno sodelovanje udeležencev_k. Tovrstne ogrevalne delavnice, kot je npr. Bingo, omogočajo vsem sodelujočim, tudi tistim, ki se že poznajo, da se spoznajo na nov način. Delavnice, kot je Jaz – Jaz ne, omogočajo vzpostavitev pripadnosti skupini. Delavnica Trije glasbeniki, ki so nama obema všeč, pa omogoča formiranje skupine na nov način.

01 Ustvarjajmo skupaj

Trajanje	15 minut.
Čas in okoliščine	Delavnica se lahko izvede v katerem koli delu dneva.
Teme	To je odlična vaja za razvijanje in spodbujanje sodelovanja ter ozaveščanja o težnjah po nadzoru. Cilj delavnice je videti in prepoznati vse različne načine, na katere lahko »odnos« leti. To vajo lahko ponovite poljubno pogosto z istimi ali različnimi sodelujočimi.
Cilj & pedagoški namen	Spodbujanje sodelovanja med mladimi.
Pričakovani učni rezultati	Moč sodelovanja mladih.
Priprava & učno gradivo	Papir.
Opis delavnice	Moderator_ka razdeli sodelujoče v pare. Vsak par dobi list papirja, iz katerega mora narediti papirnato letalo, pri čemer uporablja samo eno (»slabšo«) roko – npr. pri desničarjih je to leva, ki mora biti na hrbtu. Počakati

Opis delavnice

je treba, da vsi sodelujoči izdelajo letalo in so pripravljeni na metanje. Pomembno je, da moderator_ka pripozna vse polete, četudi so kratki ali dolgi. Ubesediti je pomembno, da letalo simbolično predstavlja polet različnih odnosov, pa tudi pomen samega procesa ustvarjanja odnosov.

Ko so vsa letala poletela, je čas za razpravo/ kratko refleksijo. Predlagana vprašanja:

Kako je šlo?

Kaj morate storiti, da bo letalo dobro letelo?

Kako je potekalo delo v vašem paru? Ali sta imela oba v paru možnost predlagati strategije? Kako so potekali pogajanja in odločitve, kako naprej?

Kako so potekale odločitve o vsaki potezi? Ali ste bili pri tem pasivnejši ali agresivnejši?

Ali so v vašem življenju situacije, v katerih se to dogaja? Ali želite spremeniti svoj način odzivanja? Če da, kje v procesu gradnje letala bi lahko naredili kaj drugače? Ali želite poskusiti še enkrat? Ali želite poskusiti z drugim partnerjem (s kom, izbere sodelujoči)?

Prilagoditve in variacije

Delavnico je možno izvesti na različne načine: lahko z menjavo partnerjev oziroma partnerk v paru. Pa tudi z drugimi nalogami: na primer: kako zavezati vezalko na čevlju z eno roko in v paru. Ali kako nekaj narisati na list papirja brez besed oziroma brez pogovora. Lahko se nekemu preveže oči in ga druga oseba vodi z navodili za izdelavo nečesa (v tem primeru je pomembno, da oba izkusita obe vlogi). Lahko tudi povabite sodelujoče k predlogom za izvedbo.

Viri

Baim, Brookes and Mountford: The Geese theatre handbook; Drama with Offenders and People at Risk, 2002; Scripting violence, rehearsing change (OAK Foundation), 2021. Priredila »projektna skupina EIE« na Mirovnem inštitutu.

02 Bingo

Trajanje

To je začetna delavnica, za izvedbo je potrebnih 10–15 minut.

Čas in okoliščine

Bingo je primeren v katerem koli delu dneva, saj je ogrevalna delavnica (na začetku dejavnosti ali kot vmesna poživitev).

Teme

Spolni stereotipi, enakost spolov, nasilje na podlagi spola.

Cilj & pedagoški namen

Bingo je spoznavna delavnica, ki hkrati že ponuja uvid v obravnavano tematiko. Sodelujočim moderator_ka razdeli liste za Bingo. Cilj delavnice je, da drugim udeležencem_kam zastavijo vprašanja v okvirčkih in zberejo imena v določenem okvirčku. Vsak_a sodelujoči_a lahko zapiše ime osebe v okvir, ko ta na vprašanje odgovori z DA.

Glede na število sodelujočih lahko uvedete pravilo, po katerem se lahko vsako ime na vsakem listu Bingo pojavi le enkrat.

Če je sodelujoči_a izpolnil_a dve vrstici, je igra končana. Zmagovalec_ka zakliče BINGO! Zdaj lahko prebere dve vrstici z vprašanji in imeni oseb, ki so podale odgovore.

Če je dovolj časa, lahko tudi drugi_e sodelujoči_e preberejo eno ali dve vrstici na svojem listu in se na ta način medsebojno predstavijo.

Pričakovani učni rezultati

- Vzpostavitev stika z drugimi udeleženci_kami.
- Izkusiti načelo vzajemnosti, kaj pomeni biti v položaju tistega, ki sprašuje, in tistega, ki odgovarja.
- Videti in sprejeti razlike.

Priprava & učno gradivo

- Listi Bingo.

Opis delavnice

- Kot moderator_ka pojasnite, da je delavnica Bingo namenjena temu, da se udeleženci_ke spoznajo med seboj oz. da se tisti_e, ki se že poznajo, spoznajo na nov način. Hkrati pa je Bingo tudi dobra začetna delavnica za naslednje dejavnosti, ki naslavljajo spolne stereotipe, nasilje na podlagi spola, enakost spolov.
- Cilj je, da drugim udeležencem_kam zastavite vprašanja iz lista Bingo. Vsak udeleženec_ka lahko zapiše ime osebe v okvir, ko na vprašanje odgovori z DA.
- Glede na število udeležencev_k lahko uvedete pravilo, po katerem se lahko vsako ime na vsakem listu Bingo pojavi le enkrat.
- Ko udeleženec_ka izpolni dve vrstici (vodoravno ali navpično ali diagonalno), je igra končana. Zmagovalec_ka zakliče BINGO! Zdaj lahko prebere dve vrstici z vprašanji in imeni oseb, ki so podale odgovore.
- Če je dovolj časa, lahko tudi drugi_e udeleženci_ke preberejo eno ali dve vrstici na svojem listu.

Bingo

V vsakem kvadratu je eno vprašanje. Če oseba, ki ji postavite določeno vprašanje, odgovori pritrdilno, v kvadrat vpišete njeno ime. Ko zapolnite z imeni dve vrstici (vodoravno, navpično ali diagonalno), imate Bingo in zakličete BINGO! V teh dveh vrsticah se lahko ime iste osebe pojavi le enkrat!

Ali igrate oziroma ste kdaj igrali kakšen glasbeni inštrument?	Ali radi kuhate?	Ste kdaj živeli v drugi državi?	Ali radi berete pred spanjem?	Ali radi potujete?
Ali radi plešete?	Ali veste, kaj pomeni enakost spolov?	Ali radi pomagata drugim?	Ali vam je všeč vegetarijanska ali veganska kuhinja?	Ali imate prijatelje, ki so bili rojeni izven Slovenije?
Ali mislite, da imajo ljudje različnih spolov enake možnosti v življenju?	Govorite dva ali več jezikov?	Ali radi večerjate pred televizijo?	Ali ste kdaj doživeli nasilje na podlagi spola v šolskem okolju (kot žrtev, kot priča ali kot povzročitelj_ica)?	Ali mislite, da je nasilje na podlagi spola problem v današnji družbi?
Ali menite, da lahko spolni stereotipi vplivajo na naše razmišljanje in vrednote?	Ali imate radi glasbo?	Ali menite, da lahko popularna glasba pripomore k preseganju spolnih stereotipov in ozaveščanju o nasilju na podlagi spola?	Ali so tudi moški žrtve nasilja zaradi spola?	Imate prijatelje, ki se opredeljujejo kot nebinarne osebe?
Ali je enakost spolov pomembna v današnji družbi?	So se vaši starši preselili iz druge države?	Ali imate tri ali več sester oziroma bratov?	Ali opravljate gospodinjstva doma?	Ali je skrb za druge pomembna za delovanje celotne družbe?

03 Jaz – Jaz ne

Trajanje

20 minut (odvisno od velikosti skupine).

Čas & okoliščine

Delavnico lahko uporabite na začetku dejavnosti za medsebojno spoznavanje. Primerna pa je tudi za skupine, ki se že poznajo, z namenom, da se vzpostavi nova skupinska dinamika. Udeleženci_ke vidijo, da imajo skupne stvari, o katerih v preteklosti morda niso razmišljali. Delavnica ne zahteva predhodnega znanja. Izvaja se lahko tako s skupinami začetnikov_ic kot tudi s skupinami, ki imajo predhodna znanja in kompetence s področja ozaveščanja in preprečevanja nasilja na podlagi spola.

Teme

Pripadnost skupini, raznolikost, (nepričakovane) razlike, medpresečnost.

Cilj & pedagoški namen

Cilja te delavnice sta spoznavanje sodelujočih in prepoznavanje pripadnosti različnim družbenim skupinam. Ta delavnica naslavlja raznolikost in medpresečnost. Udeleženci_ke razvijajo občutljivost za mehanizme vpliva pripadnosti družbenim skupinam in se naučijo razumeti motivacijo ljudi za občutenje pripadnosti različnim skupinam.

Pričakovani učni rezultati

- Medsebojno spoznavanje.
- Vidnost motivacije ljudi, da se povežejo z družbeno skupino.
- Spoznati različne pripadnosti skupini.
- Vidnost podrejenih družbenih položajev.
- Občutljivost za razlike.
- Prepoznavanje razlik.

Priprava & učno gradivo

Dva plakata z napisom »Jaz« in »Jaz ne« ter vprašanja.

Opis delavnice

Uvod (2 minuti):

Kot moderator_ka sodelujočim predstavite delavnico. Ta omogoča spoznavanje z osrednjo temo pripadnosti skupini. Na eni strani sobe je plakat »Jaz«, na drugi strani sobe pa plakat »Jaz ne«. Udeležencem_kam povejte, naj se postavijo na tisto stran sobe glede na odgovor na vprašanje, ali to za njih velja ali ne. V tej delavnici možnost »vmes« ne obstaja. Udeleženci_ke se morajo odločiti med »Jaz« in »Jaz ne«. Udeležence_ke informirajte, da bodo imeli po vaših vprašanjih možnost sami postaviti vprašanja. Poleg tega povejte tudi, da ima vsakdo možnost, da laže, kadar koli se pri vprašanju počuti neprijetno.

Opis delavnice

Krog vprašanj (10 minut): Začnite z vprašanji (glejte vprašanja na koncu). Po vsakem vprašanju je pomembno, da za trenutek obstanete in ste pozorni, kdo pripada kateri skupini. Različna pripadnost različnim skupinam na tem mestu postane vidna.

Razprava in zaključek (10 minut): Ko končate s postavljanjem vprašanj, dajte skupini možnost, da sama postavi vprašanja.

Omenite, da morajo biti vprašanja sprejemljiva za skupino. Ne postavljajte preveč vprašanj, sicer bo težko pritegniti pozornost sodelujočih. Vprašanja za zaključek delavnice:

- Kako ste se počutili v veliki/majhni skupini?
- Kaj vas je presenetilo?
- Vas je kaj zmotilo?
- Ali obstajajo še katere pripadnosti, ki pri vaji (niso) bile upoštevane in so za vas pomembne? Ali lahko pojasnite, za katere pripadnosti gre?
- Zakaj so te pripadnosti pomembne za vas?
- Ali obstajajo razlike med individualnimi in družbenimi ocenami različnih značilnosti in pripadnosti?

Če je nekdo na koncu sam zastavljal vprašanja, vprašajte sodelujoče, kako so se počutili, ko so sami zastavljali vprašanja. Ali so imela vsa vprašanja enak pomen za vas?

Možna vprašanja:

- Kdo ima več kot enega sorojenca_ko?
- Kdo ima starše, ki živijo v istem gospodinjstvu?
- Kdo še vedno živi v kraju, v katerem se je rodil?
- Kdo govori več kot tri jezike?
- Kdo ima rad popularno glasbo?
- Kdo rad obiskuje glasbene koncerte?
- Kdo ima za vzornika glasbenika_co?
- Kdo igra glasbeni instrument?
- Kdo meni, da popularna glasba spodbuja enakost spolov?
- Kdo misli, da popularna glasba reproducira spolne stereotipe?
- Kdo je v življenju že jahal konja?
- Kdo se v šolo vsak dan vozi z javnim prevozom?
- Kdo je veren_a?
- Čigavi starši so se rodili v drugi državi?
- Kdo je že kdaj nastopal na odru?
- Kdo je kdaj koga poljubil?
- Kdo je zdaj zaljubljen?
- Kdo je bil kdaj odvisen od pomoči drugih?
- Kdo je bil predstavnik_ca razreda?
- Kdo je kdaj ustvaril videoposnetek in ga objavil na TikToku?
- Kdo ima starše, ki so študirali?
- Kdo je že kdaj jokal?
- Kdo je kdaj koga potolažil?
- Kdo je bil kdaj na drugi celini?
- Kdo vsak dan preživi čas na družbenih omrežjih?
- Kdo rad nosi nakit?
- Kdo je že kdaj dobil avtogram od zvezdnika_ce?
- Kdo je kdaj skrbel za svoje sorojence_ke?
- Kdo je kdaj rešil spor?
- Kdo se je že kdaj z nekom zares zelo prepiral?
- Kdo si je kdaj lakiral nohte?
- Kdo je pri tej vaji lagal?

Prilagoditve in variacije

Udeležence_ke lahko povabite, da postavljajo vprašanja.

Izvedbo delavnice Jaz – Jaz ne prek spleta prilagodite s pomočjo govornice telesa, pri čemer pri »Jaz« prekrijte svoj okvir na zaslonu in pri »Jaz ne« izginite zaslona.

Nasveti

Delavnica Jaz – Jaz ne naslavlja osebna vprašanja, zato bo morda imel kdo od sodelujočih težave pri odgovarjanju. Poudarite, da je pri tej delavnici izrecno dovoljeno »lagati«. Pomembno je, da pred tem ustvarite vzdušje, kjer se vsi počutijo dovolj varni.

Pri tej na videz preprosti delavnici so lahko nekatere izjave zelo osebne. Moderator_ka se mora znati spopasti s tem in jih po drugi strani umestiti v družbeni kontekst, če se to zdi potrebno.

Upoštevati je treba, da vprašanja obravnavajo zelo osebne (in morda boleče) izkušnje. Udeležencem_kam se predstavi tudi možnost nesodelovanja pri posameznih vprašanjih.

Viri

Busche, Mart (ed.) (2009): PeerThink. Manual. Daphne II Project »PeerThink – Tools and resources for an intersectional prevention of peer violence«. Dostopno prek <http://www.peerthink.eu/peerthink/>, 10. 1. 2023.

Blickhäuser, Angelika, Bargen, Henning von (ur.) (2006): Mehr Qualität durch Gender Kompetenz. Ein Wegweiser für Training und Beratung im Gender Mainstreaming. Königstein/Taunus.

04 Trije glasbeniki, ki so obema všeč

Trajanje

20 minut (odvisno od velikosti skupine).

Čas & okoliščine

Delavnico, ki temelji na spoznavanju, lahko uporabite na začetku dejavnosti. Primerna pa je tudi za skupine, ki se že poznajo, saj omogoča vzpostavitev nove skupinske dinamike. Udeleženci_ke prepoznajo, da imajo skupne stvari, na primer glasbenike, ki jih radi poslušajo, o čemer prej morda niso razmišljali. Delavnica ne zahteva nobenega predhodnega znanja.

Teme

Raznolikost, (nepričakovane) razlike in podobnosti, medpresečnost.

Cilj & pedagoški namen

Sodelujoči_e se med seboj spoznavajo in se ukvarjajo s prepoznavnostjo pripadnosti različnim družbenim skupinam. Glede na njihove odgovore (kateri glasbeniki so jim všeč –, ki jih omenjajo v majhnih skupinah), postane vidna raznolikost in medpresečnost.

Pričakovani učni rezultati

- Spoznavanje drug drugega.
- Prikaz različnih pripadnosti skupine.
- Občutljivost za razlike in podobnosti.
- Prepoznavanje razlik in podobnosti.

Priprava & učno gradivo

Predpriprave niso potrebne.

Opis delavnice

Uvod (2 minuti):

- Najprej predstavite delavnico, ki omogoča medsebojno spoznavanje, pri čemer je osrednja tema izbira pripadnosti skupini. Udeležence_ke razdelite v pare ali manjše skupine (4–5 oseb na skupino).
- Udeleženci_ke se pogovarjajo v parih/manjših skupinah (3 minute). V vsakem paru/manjši skupini naj udeleženci_ke poiščejo tri glasbenike, ki so jim vsem všeč. Če imajo pri tem težave, lahko kot moderator_ka pomagate z nekaj predlogi (npr.: morda so jim všeč glasbeniki, ki so ustvarjali največje uspešnice v pop glasbi), vendar jih spodbudite, da presežejo očitne in vsem poznane glasbenike in poiščejo bolj edinstvene, manj znane, ki so jim morda všeč.
- Glede na razpoložljiv čas lahko skupino prosite, naj oblikuje druge pare/manjše skupine in ponovno poišče tri glasbenike, ki so vsem všeč. Ta postopek lahko ponovite. (5 minut)
- Po zbiranju zanimivih skupnih glasbenikov, ki so jih udeleženci_ke našli v parih oz. v manjših skupinah, se udeleženci_ke usedejo v krog in poskušajo najti tri

Opis delavnice

glasbenike, ki so skupni celotni skupini. Ko nekdo poda predlog (na primer: »vsi imamo radi tega glasbenika«), vprašajte, ali to velja za vse, in s tem spodbudite sodelujoče k nestrinjanju ter razlike pozdravite. (10 minut)

- Če je čas, se lahko pogovorite tudi o tem, zakaj so skupini všeč izpostavljeni_e glasbeniki_ce.

Prilagoditve in variacije

Če je na voljo dovolj časa, lahko udeležence_ke razdelite tolikokrat, da so z vsakim udeležencem_ko vsaj enkrat v paru/majhni skupini.

Nasveti

Pri tej navidezno preprosti delavnici so lahko podane zelo osebne izjave. Moderator_ka se mora znati s tem spopasti in jih umestiti v družbeni kontekst, če se to zdi potrebno.

V spletni različici te delavnice lahko udeleženci_ke poskušajo ugotoviti skupne glasbenike prek funkcije klepeta ali v manjših skupinah, tj. »ločenih sobah«.

Viri

Delavnico Trije glasbeniki, ki so nama obema všeč je pripravila in prilagodila ekipa projekta Delovanje za enakost. Delavnica temelji na delavnici Tri skupne stvari, ki jo je pripravil Olivier Malcor. Za izvirno delavnico glejte:

Malcor, Olivier (2019): Scripting violence, rehearsing change – Games and theatrical tools to work with perpetrators of gender-based violence. Dostopno prek <https://www.work-with-perpetrators.eu/training/interactive-approaches-techniques-for-perpetrator-work>, 10. 1. 2022.



ZAČETNE DELAVNICE

Začetne delavnice

Začetne delavnice ne zahtevajo nobenega predhodnega znanja udeležencev_k. Delavnice v tem razdelku obravnavajo spolne vloge in stereotipe, odnose in podporno vlogo prijateljev_ic, komunikacijo in reševanje konfliktov, nasilje in diskriminacijo. Delavnici, kot sta Smernice za analizo glasbenih videospotov s pomočjo spolnih očal ter Spol in pop kultura, se nanašata na uporabo glasbe in pop kulture kot sredstva za krepitev kritičnega razmišljanja in refleksije med mladimi. Delavnica Draga Abby naslavlja vlogo prič in njihovega posredovanja v nasilnih situacijah.

Delavnice se lahko izvajajo ločeno ali kot nadaljevanje, na primer delavnici Pravi moški ter Spol in pop kultura.

05

Pravi moški

Trajanje

40 minut (odvisno od velikosti skupine).

Čas & okoliščine

Predpriprave niso potrebne. Delavnica je lahko na začetku dejavnosti. Udeležence_ke kot moderator_ka povabite, da razmišljajo o pričakovanjih o moškostih.

Teme

Hegemone moškosti, skrbne moškosti, spolni stereotipi, vidiki skrbi.

Cilj & pedagoški namen

- Udeleženci_ke razumejo raznolikost moškosti.
- Udeleženci_ke razmišljajo o družbenih pričakovanjih spolov, spolnih stereotipih.
- Udeleženci_ke razmišljajo o značilnostih hegemonne moškosti in o tem, kako jo je mogoče spremeniti.
- Udeleženci_ke razmišljajo o skrbnih moškostih, o značilnostih, ki so jim všeč pri moških, ki jih poznajo – običajno so ti vidiki odnosni, čustveni.

Pričakovani učni rezultati

Ta delavnica omogoča razmišljanje o značilnostih konceptov tradicionalne in hegemonne moškosti. Udeleženci_ke se zavedajo odnosnih, čustvenih in osebnih vidikov moškosti. Eden ključnih ciljev je spoznanje, da so »pravi moški« običajno moški, ki skrbijo za druge, so čustveni, prijazni ...

Priprava & učno gradivo

Papir in pisala za udeležence_ke.

Opis delavnice

1. Pisanje o »moških na splošno« (5 minut): Kot moderator_ka udeležencem_kam razdelite liste papirja in pisala. Prosite jih, naj oštevilčijo obe strani papirja z 1 (sprednja stran) in 2 (zadnja stran). Prosite jih, naj razmislijo o družbenih predstavah in pričakovanjih o moških ter jih zapišejo na prvo stran.

»Kakšen moški v družbi velja za »pravega moškega«? Kakšne lastnosti, obnašanje, videz mora imeti »pravi moški«? Katere značilnosti so tipične za prevladujoč koncept moškosti? Prosim, napišite to na prvo stran lista.«

2. Pisanje o »moškem, ki mi je všeč« (5 minut): Sodelujoče prosite, naj pomislijo na osebo moškega spola, ki jim je všeč, in jo opišejo na strani 2.

»Zdaj pa pomislite na osebo moškega spola iz skupine prijateljev, družine, službe ali od koder koli drugje, ki vam je zelo všeč. Na strani 2 opišite, zakaj vam je všeč.«

3. Branje idej drug drugega (5 minut): Sodelujoče prosite, naj vzamejo svoj papir, iz njega oblikujejo žogo in jo vržejo osebi, ki jo želi ujeti in prebrati. Na ta način sodelujoči_e berejo odgovore drug drugega. Metanje večkrat ponovite.
4. Oblikovanje skupin po dva in pogovor o konceptih moškosti (10 minut): Sodelujoče prosite, naj si poiščejo sogovornika_co (najbolje osebo, ki je ne poznajo dobro) in se 10 minut pogovarjajo o naslednjih vprašanjih:
 - Ali so značilnosti, ki smo jih našli na strani 1, enake tistim, ki smo jih našli na strani 2?
 - Kje so si značilnosti podobne in kje se razlikujejo?
 - Kaj lahko pomeni, če se značilnosti na strani 1 in 2 razlikujejo?
5. Razprava (15 minut): Sodelujoče prosite, naj povedo, kaj so se naučili pri pisanju, branju in razpravljanju o svojih predstavah o »moških na splošno« in »moškem, ki mi je všeč«.

Med razpravo lahko podate naslednje poudarke:

- »Tipična« moškost v primerjavi z moškostjo v resničnem življenju (utelešenje družbenih konceptov, posledice, ki jih imajo moški zaradi poskusa strogega upoštevanja prevladujočih pričakovanj hegemonne moškosti).

- Spreminjanje idej o moškosti skozi čas in razlike v raznolikih družbah.
- Hegemona moškost proti razvrednotenim oblikam moškosti (moškost, ki je v danem trenutku najbolj prevladujoča, le malo moških lahko živi v skladu z »idealom«).
- Raznolikost znotraj moškosti (npr. glede na razred, starost, družinski status, etnično identiteto, status priseljenca).
- Skrbne moškosti (samopodobe in družbene strukture, ki moškimi omogočajo/preprečujejo sprejemanje in udejanjanje vrednot skrbi v zasebnem in poklicnem življenju).
- Moškosti in ranljivost.

ZAKLJUČEK (2 minuti):

Delavnica Pravi moški sodelujoče spodbuja k razmisleku o značilnostih t. i. hegemone moškosti in o tem, kako jo je mogoče spremeniti, ter k razmisleku o skrbnih moškostih. Sodelujoči_e reflektirajo značilnosti, ki so jim všeč pri moških, ki jih poznajo – običajno so ti vidiki odnosni, čustveni in osebni. Cilj te delavnice je ustvariti sporočilo, da so »pravi moški« običajno moški, ki skrbijo za druge in lahko predstavljajo skrbne moškosti.

Ta delavnica se mora vedno končati z razmislekom o tem, kaj so sodelujoči_e doživeli_e in kako so se ob tem počutili_e. Delavnice ne končajte, ne da bi jo jasno zaključili (pozvali sodelujoče, naj zapustijo svojo vlogo) in preverili, kako se sodelujoči_e počutijo.

Prilagoditve in variacije

Izvedba delavnice prek spleta: razprava lahko poteka v »ločenih sobah« v skupinah po dva. Udeleženci_ke nato delajo na svojem listu. Razmislek tako lahko poteka v parih. Nato se vtisi in razmišljanja ponovno delijo v celotni skupini.

Nasveti

Moderator_ka mora poznati koncepta hegemonne moškosti in skrbne moškosti. Poleg tega mora biti občutljiv_a za vpliv spolnih norm/pričakovanj glede moškosti.

Viri

Variacije:

Bissuti, Romeo, Wölfl, Georg (2011): Stark aber wie? Methodensammlung und Arbeitsunterlagen zur Jungenarbeit mit dem Schwerpunkt Gewaltprävention, Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur (Abteilung GM/Gender und Schule) Vienna, 2nd Edition. Dostopno prek <https://www.give.or.at/material/stark-aber-wie-methodensammlung-und-arbeitsunterlagen-zur-jungenarbeit-mit-dem-schwerpunkt-gewaltpraevention/>, 30. 3. 2023.

Holtermann, Daniel (ur.) (2019): Boys in Care. Strengthening Boys* to Pursue Care Occupations. A handbook for teachers and vocational counsellors working with boys* and multipliers for gender sensitive vocational orientation. Dostopno prek https://www.boys-in-care.eu/fileadmin/BIC/General/Boys_in_Care_2019_Strengthening_Boys_to_pursue_Care_Occupations_-_Manual_onlineversion.pdf, 5. 1. 2023.

06 Prostori brez spola

Trajanje	90 minut.
Čas & okoliščine	Delavnica se lahko izvede v katerem koli delu dneva.
Teme	Vloge; stereotipi; diskriminacija; nasilje.
Cilj & pedagoški namen	V tej delavnici s pristopom medpresečnosti analiziramo različne prostore (dom, šola in javni prostor – npr. glasbeni koncert). Cilj je povečati ozaveščenost o odnosu med vlogami spolov in vzpostavljanjem prostorov (domačega, družbenega in javnega prostora). Namen je pokazati, da ima kapitalistični, patriarhalni in rasistični sistem temeljno vlogo pri določanju vrste odnosa, ki ga vzpostavljamo v teh prostorih, in vrste izkušenj, ki jih imamo v njih, kar ustvarja neenakosti in privilegije.
Pričakovani učni rezultati	Delavnica omogoča: a) Več znanja in sposobnosti za prepoznavanje vsakodnevnega seksizma in diskriminacije v vsakdanjem življenju.

Pričakovani učni rezultati

- b) Večjo ozaveščenost o privilegijih in neenakostih, ki pogojujejo izkušnje na različnih krajih, ter razvijanje spretnosti za razmislek o njih.
- c) Okrepljeno povezanost skupine in večjo zavezanost k delovanju kot dejavnik družbenih sprememb za spodbujanje vključujočih in varnih prostorov.

Priprava & učno gradivo

- Papir.
- Pisala.
- Zemljevid šole (če je možno).
- Samolepilni lističi.
- Škarje.
- Nalepke različnih oblik in barv.

Opis delavnice

Uvod

Kot moderator_ka sodelujoče razdelite v tri raznolike skupine (npr. po spolu, starosti ...).

Prva skupina bo obravnavala gospodinjstvo, druga šolo, tretja pa obisk glasbenega koncerta (osebna varnost med zabavo, varni prostori na velikih prireditvah, uživanje alkohola in drog, nasilje na podlagi spola ...).

1. del – Izhodišča (20 minut)

Delo bo potekalo na treh velikih mizah, lahko tudi na tleh.

Na velik list papirja bo skupina narisala načrt hiše, druga skupina načrt enega nadstropja šole z dvoriščem, tretja pa načrt glasbenega koncerta – javni prostor (ulice, javni prevoz in varen prostor, zabava ...). Načrti so lahko natančno določene risbe ali diagrami z imeni stvari. Če vsi sodelujoči obiskujejo isto šolo, lahko dobite zemljevid stavbe in okolice. Lahko pa namesto risanja, npr. na tleh, označite obrise stavb s papirnatim trakom. Ko skupine pripravijo načrte, lahko vsaka skupina označi, katere dejavnosti potekajo v posameznem prostoru (na primer z nalepkami ali z vpisovanjem na načrte).

Part 2 – Delo v skupinah (40 minut)

Skupine odgovorijo na naslednja vprašanja:

A. Pa analizirajmo

1. Splošno opazovanje:

- Katere dejavnosti potekajo v posameznem prostoru in koga srečamo v tem prostoru?
- Katere dejavnosti običajno opravljajo fantje/moški? Katere dejavnosti običajno opravljajo ženske/deklice?
- Ali menite, da imajo lahko vsi ljudje dostop do tega prostora in enake izkušnje? Če da, zakaj? Če ne, zakaj?
- Ali menite, da se v teh prostorih zgodijo tudi nasilne situacije, situacije, v katerih je prisoten seksizem, ipd.?

Ko poteka razprava o ljudeh v posameznih prostorih, je priporočljivo čim natančneje opredeliti raznolikost (spol, starost, poreklo ...), kar lahko sodelujoči_e na nek način grafično predstavijo: na primer s krogom žensko, s trikotnikom moškega in nebinarno osebo s kvadratom ter zraven pripišejo še druge raznolikosti.

2. Osebno (izkustveno):

- Kako se počutite v teh prostorih? Kaj počnete? S kom?
- Kateri od teh prostorov so vam všeč in kateri ne? Zakaj?
- Ali želite deliti še kakšno pomembno izkušnjo iz teh posameznih prostorov?

B. Predlagajmo

- Kako bi bilo po vašem mnenju mogoče izboljšati pogoje v teh posameznih prostorih?
- Kako bi poskrbeli, da bi bili prostori bolj vključujoči in ljudje enakomerneje zastopani?
- Katere skupne strategije bi lahko izvedli?

Zaključna razprava in zaključek (30 minut). Izmenjava mnenj vsake skupine in opredelitev možnih ukrepov.

Prilagoditve in variacije

To delavnico je najboljšo izvesti v živo. Če je spletna oblika kljub temu edina možnost, se priporoča razprava v majhnih skupinah v aplikacijah, ki omogočajo risanje.

Nasveti

V uvodu lahko razložimo koncepte spola in interseksionalnosti (medpresečnosti) ter koncepte feminističnega urbanizma. Več informacij lahko najdete na:

<https://www.youtube.com/watch?v=dl-4TOCPMMBA> (z angleškimi podnapisi)

<https://www.youtube.com/watch?v=aAvQ49aQ6vc> (z angleškimi podnapisi)

Viri

Delavnico Prostor brez spola je pripravila in prilagodila ekipa projekta Delovanje za enakost. Za izvirno delavnico glejte:

Gerard Coll-Planas, Rodó-Zárate, Maria, García-Romeral, Gloria (koord.): Mirades poliedriques. Activitat 6. Espais sense generes. Str 58 (dostopno v španščini in katalonščini). Dostopno prek <https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2021/11/Guia-Mirades-poliedriques-CAT-def.pdf> 12. 1. 2023.

07 Draga Abby

Trajanje

30 minut.

Čas & okoliščine

Delavnica se lahko izvede v katerem koli delu dneva. Niti predpriprave niti predhodno znanje sodelujočih niso potrebni.

Teme

Komunikacijske spretnosti; posredovanje mimoidočih (prič); spolne vloge in stereotipi; diskriminacija; nasilje.

Cilj & pedagoški namen

Cilj te delavnice je okrepiti posredovanje mladih v situacijah, ko prijatelj_ica razkrije primer nasilja, zlorabe. Namen je okrepiti vlogo priče in potrebo po pomoči sovrstnikom_cam pri prepoznavanju zlorab v odnosu in nasilnih situacijah ter opremiti mlade z veščinami za podporo žrtvam nasilja in zlorab.

Pričakovani učni rezultati

- Večja empatija in komunikacijske spretnosti pri mladih.
- Večja sposobnost prepoznavanja zgodnjih znakov zlorabe in nasilnega vedenja.
- Večja osebna odgovornost in praktične spretnosti za zagotavljanje pomoči in nasvetov sovrstnikom_cam.

Priprava & učno gradivo

- Flomastri.
- Tabla z listi.

Opis delavnice

1. Sodelujoče povabite, da si zamislijo, da jim je prijateljica poslala sporočilo, da je njen fant storil nekaj, kar jo je razburilo, in da ne ve, kaj naj stori.

Zdravo, Cristie. Kako si? V zadnjem času mi moj fant teži. Razjezilo ga je, ko je izvedel, da sem šla ven z nekaj moškimi prijatelji. Zato je zadnje čase zelo ljubosumen. Pravim mu, da ga imam rada, vendar se mi zdi, da mi ne verjame. Ne vem, kaj naj storim ... Res ga imam rada, vendar se zaradi vsega tega ne počutim dobro.

2. Najprej eden od sodelujočih na glas prebere sporočilo. Ko vsi_e razumejo stanje, opisano v sporočilu, moderator_ka spodbudi sodelujoče, da razpravljajo o tem, kaj bi bil dober nasvet za njihovo prijateljico.

3. Moderator_ka spodbuja razpravo med sodelujočimi in jih povabi, da razmišljajo o asertivnih in realističnih nasvetih. Pri tem naj moderator_ka poskuša izpodbijati tudi spolne stereotipe in stališča, ki se morebiti pojavijo med razpravo.

Vprašanja za razpravo:

- Kaj se je zgodilo?
- Ali naj se vaša prijateljica poskuša s svojim fantom pogovoriti o njunem razmerju, da bi ponovno pridobila zaupanje?
- Ali naj vaša prijateljica ostane v tem razmerju?
- Ali vaša prijateljica ali njen fant potrebujeta pomoč? Od koga? Kako lahko tej osebi pomagamo?

**Prilagoditve in
variacije**

Obravnavane teme se lahko prilagodijo potrebam in interesom določene skupine mladih. S to delavnico je mogoče obravnavati različne teme: spletno nasilje, ljubosumje, nadzor, spolno nasilje/nadlegovanje, psihično nasilje ...

Nasveti

Upoštevati je treba, da se mladi med izvajanjem delavnice lahko razkrijejo kot žrtve ali priče. Zato naj bo moderator_ka pozorna na morebitne izkušnje nasilja in po potrebi pomaga ustrezno ukrepati.

Viri

Delavnico Draga Abby je pripravila in prilagodila ekipa SURT za projekt Delovanje za enakost. Za izvirno delavnico glejte:

Viri

Fundació Surt (ur.) (2013): Empowering Care Handbook: »Handbook for professionals. Empowering girls in Residential Care«. Dostopno prek http://www.empoweringcare.eu/wp-content/uploads/2013/04/Empowering-Care-Handbook-for-professionals_EN.pdf, 5. 1. 2023.

08

Zakaj to hočem?

Zato, ker to hočem!

Trajanje

90 minut.

Čas & okoliščine

To je kompleksna delavnica, zato jo je bolje izvajati zjutraj ali dopoldne, ko je pri sodelujočih še dovolj zbranosti in energije.

Teme

Strukturno nasilje; predsodki; najstništvo.

Cilj & pedagoški namen

Cilj te delavnice je prepoznati povezavo med različnimi oblikami strukturnega nasilja ter razmisliti o vplivu lepotnih standardov in estetskega pritiska na mlade. Poleg tega sta cilja tudi kritična refleksija normativnosti in spodbujanje zdravega, pozitivnega in realističnega razumevanja zunanjega videza.

Pričakovani učni rezultati

- Večja ozaveščenost in zavračanje predsodkov ter stereotipov.
- Večje razumevanje interseksionalnosti (medpresečnosti) in raznolikosti kot vrednot, ki bogatijo družbo.
- Bolj zdravo, pozitivno in realistično razumevanje teles, ljudi in zunanjega videza, vključno z izpodbijanjem normativnih prepričanj in predpostavk.

Priprava & učno gradivo

- Prenosni računalnik z internetno povezavo.
- Projektor.
- Papir.
- Pisala.
- Mize in stoli.
- Kartice z opisi likov.
- Tabela za razvrščanje informacij in opombe za nadaljnjo razpravo.

Opis delavnice

Uvod (15 minut)

Na začetku kot moderator_ka predlagate skupinski pogovor o različnih delitvah ljudi (po osebnih okoliščinah spola, starosti, spolne identitete, telesnega videza, porekla ...) in sodelujočim postavite naslednje vprašanje:

Kaj predvidevamo na podlagi tega, kar vidimo (zunanjega videza ljudi)?

Delo v skupinah (20 minut)

Sodelujoče razdelite v skupine (5–8 sodelujočih). Vsaka skupina dobi eno kartico z opisom lika. Sodelujoči_e v skupinah razmišljajo in se pogovarjajo o likih tako, da bodo odgovorili_e na naslednja vprašanja in izpolnili_e tabelo:

- Katero od stvari, ki jih lik počne, po vašem mnenju počne zato, ker je v to prisiljen? Za katere druge pa menite, da jih počne, ker si to želi?
- Ali menite, da počne stvari zato, da bi pritegnil_a pozornost? Ali zato, da bi ugajal_a drugim?
- Ali menite, da bi lahko storil_a kaj, da bi spremenil_a svoj položaj?
- Kakšne vrste diskriminacije bi po vašem mnenju lahko bil deležen posamezni lik? Navedite primer.
- Kaj še veste o življenju tega lika? Zakaj? Navedite primer.

Glede na časovni okvir se odločite, ali bodo skupine obravnavale samo nekatere like ali bo vsaka skupina obravnavala svoj lik.

Diskusija in refleksija (40 minut)

Vsaka skupina naj ostalim predstavi, kaj je napisala, hkrati pa izpolni tabelo na tabli z odgovori vseh skupin. Sledita razprava in razmislek glede na predlagana vprašanja.

Zaključek (15 minut)

Za zaključek lahko povzamete glavne ugotovitve iz razprave in poudarite odgovornost posameznika_ce ter skupine. Bodite pozorni, da to storite na način, da odgovori skupin in sama razprava ne spodbujajo diskriminacije in izključevanja.

- Priznavanje zunanjega videza in teles izven družbenih standardov in lepotnih idealov.
- Kolektivne strategije in podporne mreže proti diskriminaciji (poudariti je treba individualno in skupinsko odgovornost, da se izključevanje in diskriminacija med mladimi ne reproducirata).

A) OPIS LIKOV IN VPRAŠANJA ZA RAZPRAVO:

Lik 1: ZOJA

Zoja zelo rada posluša glasbo in riše grafite. Je močnejše postave in vedno nosi ohlapna oblačila. Je lezbijka (se je razkrila).

Teme, ki jih je mogoče obravnavati:

- Priznavanje fobije pred debelostjo in njenega vpliva.
- Osredotočenje na LGTB+-fobijo oziroma na to, ko nekdo LGTB+ odkrito izrazi spolno usmerjenost.

Spodbuditi nadaljnjo razpravo:

- Zakaj se beseda »debeluh« uporabljata kot žaljivka? Dati vrednost telesni raznolikosti pomeni znati povedati, da obstajajo debeli ljudje, se izogibati evfemizmom in opozoriti na dejstvo, da se ne sme uporabljati kot žalitev.
- Ne smemo domnevati, da biti debel pomeni imeti medicinsko diagnozo ali zdravstveno težavo, ki se ji moramo poskušati izogniti.
- Kaj menimo o tem, da Zoja nosi ohlapna oblačila: je to modni trend? Ali želi skriti svojo debelost? Ali gre za maskuliniziran način oblačenja? Zakaj nam je to pomembno?
- Da bi se odzvali na morebitne kritike glede dejstva, da Zoja odkrito razkriva svojo spolno usmerjenost (ali dejstva, da je LGTBI+), moramo poudariti, da bi – če to ne bi bilo izrecno – lahko domnevali, da je cispolna in heteroseksualna.

Lik 2: MAJ

Maja nikoli niso zanimala »fantovske« dejavnosti. Rad ima svetle barve in način izražanja, ki je družbeno pričakovan za dekleta. Maj je zelo vesela oseba, vendar ga moti, da ga pogosto sprašujejo o njegovi spolni usmerjenosti.

Teme, ki jih je mogoče obravnavati:

- Razlikovanje med spolnim izrazom in spolno usmerjenostjo.
- Zavedanje družbenega zavračanja nenormativnega spolnega izražanja.
- Obravnava družbenega pritiska k razkritju spolne usmerjenosti.

Spodbujanje nadaljnje razprave:

- Kaj je izražanje spola? Zakaj se zdi, da določeni izrazi določajo našo spolno usmerjenost?
- Kaj se zgodi, če ima gej ali lezbijka nenormativen spolni izraz? Ali menite, da ga/jo čaka zavrnitev?
- Zakaj, ko prepoznamo osebo z nenormativnim spolnim izrazom, na nek način vztrajamo, da se ta oseba razkrije? Katere želje ali identitete se morajo razkriti in katere so samo-umevne?

Lik 3: SUZI

Suzi rada nosi oprijeta oblačila in kratke »tope« ter med odmori rada »twerka«. Noge in pazduhe si depilira z voskom, za v šolo se naliči.

Teme, ki jih je mogoče obravnavati:

- Obravnavajte lepotne standarde in vpliv estetskega pritiska na dekleta.
- Izpodbijanje napačne predpostavke, da je »twerkanje« tako spolna provokacija kot tudi stigmatizacija določenih načinov oblačenja.

- Povezava med stigmatizacijo ženske spolnosti in neenakosti spolov.

Spodbujanje nadaljnje razprave:

- Kakšna sporočila v zvezi s kodeksom oblačenja dobijo učenci_ke v šoli? Ali so enaka za dekleta in fante? Zakaj?
- Kakšna stališča ali vrednote povezujemo s tovrstnimi oblačili ali plesom? (Provokacija, seksualizacija telesa, heteroseksualnost itd.)
- Ali je voskanje svobodna izbira? Zakaj dlake pri dekletih/ženskah veljajo za grde ali umazane?
- Kakšno telo ima po naših domnevah Suzi? Ali lahko ljudje, ki ne ustrezajo lepotnim standardom, nosijo oprijeta oblačila in plešejo »twerk«?

Lik 4: Tian

Tian je zelo priljubljen fant v razredu. Je zelo fit in na družabno omrežje nalaga fotografije, na katerih prikazuje svoje telo, oblačila blagovnih znamk in nov motor.

Teme, ki jih je mogoče obravnavati:

- Razmislite o poziranju na družabnih omrežjih in v katerih primerih gre lahko za družbeni pritisk (pomen, ki se pripisuje fit telesu, materializem, potreba po priznanju).
- Obravnavajte stereotipe, povezane s tipičnim moškim izražanjem.
- S primerom oblačil vpeljite še dejavnika ekonomske ravni in družbenega razreda.

Spodbudite nadaljnjo razpravo:

- Kakšen je vpliv tovrstnih slik na sovrstnike_ce? Kaj želi Tian pokazati? Kakšne odzive pričakuje?
- Kakšne vrste teles in drž vidimo na družbenih omrežjih? Katera manjkajo? Katera so družbeno sprejeta?

- Ali menite, da je Tian osvajalec ženskih src? Kakšno spolno usmerjenost predvidevamo, da ima?
- Kako povezujemo blagovne znamke oblačil z ekonomskim statusom družine? Ali so vedno povezane z ljudmi z visokim družbenoekonomskim statusom?

B) Tabela za razpravo

Zakaj on_a to počne?	ZOJA	MAJ	SUZI	TIAN
Zato, ker to hoče.				
Zato, ker mora.				
Zato, da bi pritegnil_a pozornost.				
Zato, da bi bil_a všeč drugim.				
Zato, da bi spremenil_a svoj položaj.				
Potencialna diskriminacija.				
Druge informacije: _____				

Prilagoditve in variacije

Delavnico je možno izpeljati tudi prek spleta.

Nasveti

Pomembno je, da moderator_ka pozna osnovne koncepte spola, medpresečnosti. Hkrati je priporočljivo, da moderator_ka predhodno izvede simulacijo z učitelji_cami ali drugo skupino in si zapiše, kakšni so možni odgovori ali odzivi skupine.

Prav tako je zelo pomembno, da moderator_ka pozna načine spodbujanja razprave ob upoštevanju ciljev in vprašanj, predlaganih za vsakega od likov. In da je pred tem kritično prepoznal_a in premagal_a lastne predsodke, tako da se diskriminatorna sporočila ne bi okrepila.

Hkrati je treba upoštevati, da lahko med izvajanjem delavnice kdo od mladih razkrije nasilno situacijo, v kateri je bil kot žrtev ali kot priča. Zato mora biti moderator_ka pozoren_a na morebitne izkušnje nasilja in ob zaznanju teh ustrezno ukrepati.

Viri

Vir:

Gerard Coll-Planas, Rodó-Zárate, Maria, García-Romeral, Gloria (koord): Mirades poliedriques. Activitat 5. Per què vull? Perquè vull! Page 53 (dostopno v španščini in katalonščini). Dostopno prek <https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2021/11/Guia-Mirades-poliedriques-CAT-def.pdf>, 12. 1. 2023.

Dodatni viri:

Desaprenent. Una mirada feminista a l'etapa secundària <https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2021/11/Guia-Mirades-poliedriques-CAT-def.pdf>,

Camins. Una mirada crítica a l'educació des d'una perspectiva intercultural i de gènere <https://mon.uvic.cat/miradespoliedriques/files/2020/05/Guia-Camins.pdf>

09 Kaj je ljubezen?

Trajanje

Izvedba delavnice traja do 60 minut. Odvisno od časa, ki je na voljo, se lahko omeji na eno ali dve šolski uri in skladno s tem razporedi čas za razpravo.

Čas & okoliščine

Potrebna je zbranost sodelujočih (delo v manjših skupinah, razprava, skupinska razprava).

Stopnja

Začetna ali nadaljevalna delavnica.

Teme

Prav vs. narobe, toksično vedênje, kakovostni odnosi, ljubezen.

Cilj & pedagoški namen

Mladi, ki vstopajo v najstniške zveze, pogosto nimajo dovolj spretnosti in znanja, da bi lahko vzpostavili kakovosten in izpolnjujoč odnos s partnerjem_ko. Bistveno je, da se ne pogovarjamo le o negativnih posledicah razmerja, temveč da najstnike_ce tudi bolj poučimo, kaj je zdravo razmerje in kakšne so njegove prednosti. Mladi imajo običajno težave pri prepoznavanju, kako je videti kakovosten odnos, in ta delavnica jim je lahko pri tem v pomoč.

Pričakovani učni rezultati

Mladi bodo imeli priložnost razpravljati in se učiti o tem, kaj se razume kot sprejemljivo vedênje in kaj ne v kontekstu izražanja čustev, ljubezni do partnerja_ke v romantičnih odnosih, ki jih oblikujejo kot najstniki_ce in pozneje.

Priprava & učno gradivo

Flomastri.

Tabla s papirji.

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

- Moderator_ka pojasni delavnico in pravila.

Osrednji del delavnice (30 minut)

- Kot moderator_ka sodelujoče razdelite v manjše skupine (skupine po 4 ali 5, odvisno od velikosti razreda oz. celotne skupine).
- Sodelujoče povabite, da v manjših skupinah razpravljajo o naslednjih vprašanjih (vprašanja lahko napišete na tablo):
- Kako ravnamo, ko imamo nekoga radi (na primer v odnosu med mladimi in ne v odnosu med otrokom in starši)?
- Kako pokažemo, da nas partner_ka privlači in da ga_jo imamo radi?
- Naštejte čim več vedênj, ki so po vašem mnenju ljubeča do partnerja_ke.

Opis delavnice

Refleksija/diskusija (25 minut)

- Vsaka skupina predstavi rezultate celotni skupini.
- Spodbudite razpravo v celotni skupini o tem, kaj je ljubezen in kako izražamo ljubezen do osebe, ki jo imamo radi?

Prilagoditve in variacije

Ta delavnica se najbolje obnese v živo. V digitalnem okolju je pomembno uporabljati programsko opremo, ki omogoča skupno razpravo (npr. MIRO, MURAL), in delo v manjših skupinah, da lahko skupine same razpravljajo. Odpravi morebitnih tehničnih težav (zvok, internetna povezava itd.) namenite nekaj dodatnega časa pred samo izvedbo.

Nasveti

Pomembno je, da se zavedate trendov v najstniških odnosih (npr. pošiljanje spolnih sporočil in/ali izmenjava eksplicitnih fotografij) in da ste pripravljeni odgovoriti na ustrezna vprašanja.

Če je splošno mnenje skupine, da je ljubosumje izraz ljubezni, lahko moderator_ka pove kaj v naslednjem smislu: »Ugotovili smo, da je med mladimi razširjeno prepričanje, da sta ljubosumje in nadzorno vedenje lahko znaka ljubezni in strasti ter se obravnava kot zaželena«. Med razpravo se lahko lotite vprašanja ljubosumja. Pomembno je, da poudarite, da ljubosumno vedenje ni znak ljubezni, temveč je lahko opozorilni znak, ki lahko kaže na stopnjevanje v zlorabljalno odnos. Ljubosumje je običajen občutek, ki ga doživljamo vsi in ki ga ne smemo stigmatizirati. Je namreč način, kako se odzovemo

Nasveti

in nekaj, kar lahko in moramo nadzorovati, ne da bi izvajali nasilje ali druge oblike nadzora nad drugo osebo. Tovrstni občutki so lahko pogosti, vendar to nikakor ne opravičuje določenega odnosa in vedênja. Ugotoviti razliko med tem, kaj čutimo, in tem, kako se s tem spopadamo, je ključnega pomena.

Viri

Tsirigoti, Antonia, Petroutaki, Kiki, Ntinapogias, Athanasios (2015): Master Package »GEAR against IPV«. Booklet III: Teacher's Manual. (ur.). Athens: European Anti-Violence Network. (str. 93). Dostopno prek <https://www.gear-ipv.eu/educational-material/master-package>, 3. 1. 2023.

Cason, Elena, Kowalova, Jana (2017): Love and Respect – Preventing Teen Dating Violence. (str. 21–22). Dostopno prek https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-1643/Prevention%20of%20Teen%20Dating%20Violence%20Handbook.pdf, 31. 3. 2023.

10 Anina zgodba

Trajanje

Anina zgodba traja 30 minut, vendar se lahko podaljša na 90 oz. 120 minut (z dodatnimi deli zgodbe).

Čas & okoliščine

Delavnica se lahko izvede v katerem koli delu dneva. To je začetna delavnica, ki pa se lahko poglobi z dodatnimi deli zgodbe.

Teme

Predsodki; vrednote; nenasilno reševanje konfliktov.

Cilj & pedagoški namen

Cilj delavnice je samorefleksija, kako človek opredeli svoje vrednote, kako stereotipi in predsodki vplivajo na njegove odločitve in kako ravna, ko pride do trka različnih vrednot. Poleg tega je cilj delavnice tudi spodbuditi razmislek o tem, kako se odločitve spremenijo, če se spremenijo okoliščine ali če se spremenijo informacije, ki jih ima posameznik_ka na voljo.

Pričakovani učni rezultati

- Samorefleksija (vrednote, stereotipi in predsodki itd.).
- Izkusiti, kako zelo vplivata raven in količina informacij na odločitev posamezne osebe.
- Spoznati vpliv aktivnega poslušanja.

Pričakovani učni rezultati

- Spoznati, zakaj je argumentacija pomembna in kakšno moč imajo morebitne spremembe na sprejete odločitve.
- Spoznati nenasilno reševanje konfliktov.

Priprava & učno gradivo

Sodelujočim razdelite zgodbo z razpredelnico.

Opis delavnice

Vsak_a sodelujoči_a najprej po tiho prebere zgodbo. Nato se vsak_a odloči, kdo je po njegovem_njenem mnenju najbolj kriva oseba v zgodbi. To razvrstitev zapišejo v stolpec A. V nadaljevanju moderator_ka določi pare (npr. s štetjem 1, 2, 1, 2), sodelujoči pa morajo svoje razvrstitve primerjati in drug drugega prepričati o pravilnosti svoje odločitve. Če udeleženci_ke spremenijo svojo odločitev ali zamenjajo vrstni red, to zapišejo v drugi stolpec B.

Sledi razprava s celotno skupino.

Za razmislek sodelujočih moderator_ka vpraša: Ali bi bila vaša odločitev drugačna, če bi bila Ana moški? Ali pa oseba s posebnimi potrebami (invalidka)? Ali migrant_ka?

Zaključek: Sodelujoči se usedejo v krog in vsakega od njih prosimo, naj deli svoje občutke.

Anina zgodba

Pred davnimi časi je živel ženska z imenom Ana, ki je bila zaljubljena v moškega z imenom Gregor. Gregor je živel na eni strani reke, medtem ko je Ana živel na nasprotni strani. V reki med njima je rojilo polno krokodilov, ki so bili zelo agresivni in napadalni. Ana je želela prečkati reko, da bi bila z Gregorjem. Most, ki je povezoval bregova reke, se je žal poškodoval in sesul v reko.

Ana je šla k Sindbadu, kapitanu trajekta, in ga povprašala, ali bi lahko peljal čez reko. Odgovoril ji je: »Seveda. Z veseljem, če bi v zameno za to pred odhodom spala z menoj.« Ponudbo je takoj zavrnila. Odšla je k prijateljici Vani, da bi z njo delila dilemo. Vana z odločitvijo s tem ni želela imeti ničesar. Ana je bila prepričana, da je njena edina možnost, da sprejme Sindbadove pogoje. Sindbad je nato izpolnil obljubo in jo pripeljal v Gregorjevo naročje.

Ko je Ana pripovedovala Gregorju o svojem potovanju (ki ji je omogočilo, da je bila z njim), jo je z gnusom zavrnil. Ana se je nesrečna in depresivna vrnila domov. S svojo zgodbo je odšla k Slugu. Slug je sočustvoval z njo, šel h Gregorju in ga pretepel.

Ko sonce zaide za obzorje, slišimo Anin smeh (ali Anin jok?) ...

Povzeto po: Canadian Institute for Conflict Resolution.

Prilagoditve in variacije

Vprašanja za razpravo lahko kot moderator_ka prilagodite. Poleg tega delavnica ponuja nadaljevanje z deljenjem drugih delov zgodbe in dodatnih informacij, ki običajno spremenijo prvo odločitev sodelujočih.

Delavnica je najprimernejša za izvajanje v živo, lahko se jo izvede tudi prek spleta.

Viri

Ridgewood Foundation in povzeto po: Canadian Institute for Conflict Resolution, z dodatnimi prilagoditvami za projekt Delovanje za enakost.

11

Smernice za analizo glasbenih videospotov s pomočjo spolnih očal

Trajanje

60 minut.

Čas & okolščine

Ta delavnica zahteva visoko stopnjo koncentracije. Od sodelujočih se pričakuje, da se osredotočijo na vsebino videoposnetka in besedila ter prepoznavajo in analizirajo vse pomembne podrobnosti.

Zaželeno je, da imajo sodelujoči že osnovno znanje o spolnih vlogah in stereotipih ter konceptih moškosti in ženskosti.

Teme

Spolni stereotipi in vloge v glasbi; moškosti; ženskosti.

Cilj & pedagoški namen

Cilj te delavnice je spodbuditi kritično analizo glasbenih videospotov s pomočjo spolnih očal. Delavnica naj bi med sodelujočimi povečala sposobnost kritičnega razmišljanja in zmanjšala sprejemljivost spolnih stereotipov in vlog.

Pričakovani učni rezultati

- Povečanje sposobnosti kritičnega mišljenja in medijske pismenosti.
- Večja ozaveščenost o neenakosti spolov in seksizmu v glasbi.
- Manjša sprejemljivost spolnih stereotipov in vlog.

Priprava & učno gradivo

- Projektor.
- Prenosni računalnik.
- Zvočniki.
- Glasbeni videospoti.
- Besedila pesmi (natisnjena in po potrebi prevedena).

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

Moderator_ka pojasni sodelujočim cilj in potek. Poudariti je treba, da so v smernicah navedeni različni vidiki, ki so pomembni za kritično analizo glasbenih videospotov. Ne gre za togo orodje, ki bi mu bilo treba slediti, temveč za odprte in prilagodljive smernice.

Izvedba delavnice (45 minut)

Sodelujoče razdelite v manjše skupine (4–5 sodelujočih). Vsaka skupina bo analizirala različne dele videospota/besedila. Za ogled/poslušanje glasbenega videospota ali branje besedila in razpravo o vprašanih bo imela 20 minut časa:

1. del: Kontekst

Ta del vključuje analizo vseh vidikov, ki presegajo sam videospot/pesem, vseh elementov, ki nam pomagajo razumeti njegov/njen družbeni in kulturni pomen. Vključuje na primer vprašanje, ali je pesem navdihnila pesem iz 19. stoletja, ali je odziv na pesem druge skupine, ali pa je povezana s katero družbeno kontroverznostjo, bodisi v medijih bodisi med mladimi. Sodelujoči lahko te informacije poiščejo na spletu.

Upoštevati je treba naslednje vidike:

- Kdo je/so izvajalec/izvajalci? Za katero glasbeno zvrst gre? Kakšna je njihova vloga na trenutni glasbeni sceni?
- Kdo je režiral videospot? Kje je bil posnet? Kaj vemo o snemanju?
- Ali gre za komercialni izdelek? Kakšen je njegov namen? Po katerih kanalih se širi in uporablja? Kateremu občinstvu je namenjen?

2. del: Besedilo

Ta del se osredotoča na vsebino besedila pesmi: katere teme obravnava, kakšno je njeno sporočilo itd.

- Teme: Kaj je glavna tema? O čem govori in kako? Kaj menite o njej? Ali menite, da gre za običajen diskurz ali za alternativni diskurz?
- Protagonisti: Kdo govori? Komu? Na kakšen način?
- Odnosi med spoloma: Kaj govorijo moški? Kaj govorijo ženske? Ali vidite kakšno razliko? Ali menite, da videospot/pesem spodbuja enakost spolov?

3. del: Video I (vsebina)

Ta del se osredotoča na najbolj eksplicitne elemente videa glede na žanr: kaj, kako in kje prikazuje.

- Liki: Kdo nastopa v videu? Kdo so glavni liki? Kakšno vlogo imajo v zgodbi? Ali se v videu pojavi več likov? Kdo so? Kakšno vlogo imajo? Koga ni v videoposnetku? Ali nam kdo manjka?
- Telesa: Kakšna so telesa ljudi v videu? Kako so ta telesa videti? Kakšna so oblačila, ki jih nosijo? Zakaj so oblečeni na tak način?
- Spolne vloge: Kaj počnejo moški in kaj ženske? Kako to počnejo? Ali imajo aktivno ali pasivno vlogo? Kako sodelujejo? Kako so predstavljene ženskosti in moškosti?

4. del: Video II (vizualna pripoved)

Zadnji del se osredotoča na finejše vidike vizualnega pripovedovanja zgodb, kot so način predstavitve zgodbe: estetika, posnetki kamere, osvetlitev in drugi formalni vizualni vidiki. Moderator_ka postavi naslednja vprašanja:

- Prostor: kje so protagonisti? Ali gre za notranji ali zunanji prostor? Ste se že kdaj znašli v takšnem prostoru?
- Estetika: kako je videoposnetek videti? Ali predstavlja realistično situacijo ali prej fantazijo? Kaj povezujemo s tovrstno estetiko?
- Formalni vidiki: barve, svetloba in drugi estetski vidiki, ki jih lahko uporabite za podkrepitev vsebine, ki jo želite posredovati.

Nato naj vsaka skupina preostalim skupinam razloži glavne točke in zaključke svoje razprave. Spodbuditi je treba odprto razpravo, da bi združili različne vidike, ki so bili poudarjeni.

Prilagoditve in variacije

To delavnico je mogoče zlahka prilagoditi za izvedbo prek spleta z možnostjo dela v manjših skupinah.

Nasveti

Pri izvedbi te delavnice je treba upoštevati nekaj izhodišč:

- Ne obstajajo seksistične glasbene zvrsti, temveč seksizem v glasbeni industriji. Določenih glasbenih zvrsti ne smemo stigmatizirati zaradi njihovega kulturnega ali družbenega ozadja.
- Izogibati se je treba moralizirajočim in paternalističnim vedênjem. Cilj te delavnice ni zavračanje glasbe, ki jo mladi radi poslušajo ali plešejo na njo, temveč ozaveščanje o načinih, kako se seksizem ohranja prek glasbe, in o njegovem morebitnem vplivu na mlade.
- O določenem vprašanju se lahko pojavijo različna stališča in mnenja. Namen delavnice naj ne bo ustvariti edinstvene vizije vseh sodelujočih, temveč spodbuditi odprto in bogato razpravo ter izmenjavo mnenj.

Viri

Za moderatorja_ko je priporočljivo, da predhodno prebere literaturo o vplivu spolnih stereotipov in vlog v glasbi na mlade, npr. poročila, pripravljena v okviru projekta Play it for Change, ki ga je financirala Evropska unija. Poročila so dostopna na spletni strani https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2018/05/Play-it-4-change_Slovenia_Eng_final_.pdf

12 Spol in pop kultura

Trajanje

60 minut (odvisno od velikosti skupine).

Čas & okoliščine

Delavnica lahko sledi ogrevalni delavnici. Potrebna je koncentracija sodelujočih.

Med izvajanjem delavnice se lahko pojavijo vprašanja o spolnih identitetah in stereotipih. Koristno je, če na začetku podate kratko opredelitev konceptov biološkega (ang. sex) in družbenega spola (angl. gender).

Teme

Spolni stereotipi, različne oblike nasilja, nasilje na podlagi spola, skrbne moškosti, nebinarnost (odvisno od izbora pesmi, filmov).

Cilj & pedagoški namen

Cilj delavnice je razmislek o pričakovanih glede spolov v družbi, ki jih izražajo stereotipne pripovedi in reprezentacije v pop kulturi. Sodelujoči dekonstruirajo predstave o moškosti, ženskosti in nebinarnosti. Sprašujejo se o spolnih normah in stereotipih ter se kritično ukvarjajo s potrošnjo in produkcijo medijev ter pop kulture.

Pričakovani učni rezultati

- Ozaveščanje mladih o različnih oblikah nasilja na podlagi spola.
- Ozaveščanje mladih o spolnih stereotipih, ki vplivajo na nas.
- Ozaveščanje mladih o vplivu medijev, pesmi, videoposnetkov.

Priprava & učno gradivo

Izbor pesmi/videov, predvajalnik, kartice in pisala.

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

Cilj te delavnice je izmenjava stališč in vrednot o spolu, enakosti in nasilju v glasbi. Moderator_ka pove, da želi izvedeti, kdo so najljubši moški izvajalci sodelujočih in kaj menijo o sporočilih, ki jih moški izvajalci posredujejo v svojih pesmih in glasbenih videospotih.

Vaja je sestavljena iz treh delov. Moderator_ka pove: »Najprej se bomo pogovarjali o tem, kako lahko po vašem mnenju opišemo moškost, ženskost in nebinarnost. Potem pa si bomo ogledali nekaj glasbenih videospotov/poslušali pesmi in se o njih pogovarjali.«

1. MOŠKOST/ŽENSKOST/NEBINARNOST (20 minut):

Sodelujoči_e bodo v parih/manjših skupinah odgovorili na nekaj vprašanj in svoje odgovore zapisali na kartice. Nato lahko kartice nalepijo na tablo s papirji in svoje odgovore predstavijo skupini.

Vprašanja, na katera morajo odgovoriti, so naslednja:

- Kaj za vas pomeni, da v tej družbi odraščate kot fant? Ali poznate kakšne priljubljene fante? Kakšni so?
- Kaj za vas pomeni biti dekle v tej družbi? Ali poznate kakšno priljubljeno dekle? Kakšna so priljubljena dekleta?
- Kaj za vas pomeni odraščati kot nebinarna oseba v tej družbi? Ali poznate kakšne priljubljene nebinarne mlade? Kakšni so?

Ko vsi pari oz. manjše skupine predstavijo svoje odgovore, lahko skupini zastavite več vprašanj, da spodbudite razpravo: »Nekateri znanstveniki poudarjajo, da so glavni razlogi za nasilje na podlagi spola norme moškosti, kot so: neustrašnost, trdnost, moč, dominantnost, potreba po uveljavljanju svoje volje, neupoštevanje ljudi, ki veljajo za šibke (ženske, LGBT+ osebe, migranti), in zatiranje čustev, kot so negotovost, strah, žalost. Da bi dokazali svojo moškost, se nekateri moški zatečejo k nasilju. Kakšno je vaše mnenje o tem? Imate kakšen primer ali izkušnjo, ki ste jo pripravljene deliti?«

2. Ogled/poslušanje glasbe (videoposnetkov) (30 minut):

Moderator_ka pove: »Zdaj si bomo pogledali videoposnetke/poslušali pesmi. Nato bomo delili svoja razmišljanja o teh videoposnetkih/pesmi. Kot moderator_ka bom postavljala vprašanja in dal_a besedo tistim, ki želijo spregovoriti.« Moderator_ka nato poda navodilo, da če želi kdo kaj povedati, naj dvigne roko. Ob tem še pove sodelujočim, da lahko svobodno izrazijo svoje ideje in mnenja. Doda: »Pri tem je pomembno zgolj, da vsi poslušamo drug drugega in spoštujemo besede drugih, tudi če se z njimi ne strinjamo ali se nam ne zdijo prave.«

Zdaj pa je čas, da predvajate pesem/gledate videoposnetek.

- Glasbeni video 1 predstavlja tradicionalne spolne stereotipe, heteronormativnost, binarnost, vključno z nasiljem.
- Glasbeni video 2 predstavlja skrbno moškost.
- Glasbeni video 3 predstavlja nebinarni koncept spola.

Po vsaki pesmi/videoposnetku postavite vprašanja:

- Kako sta vam bila pesem in videoposnetek všeč?
- Kako bi opisali moškost, ki jo prikazuje glasbenik? Ali menite, da ustreza hegemonškemu modelu, o katerem smo govorili prej?
- Kakšno je po vašem mnenju sporočilo pesmi? Ali vam je všeč? Zakaj?
- Bi kaj spremenili? Kaj?

ZAKLJUČEK (5 minut).

Delavnica se zaključuje. Želimo odpreti zaključno vprašanje: Kakšno bi bilo vaše sporočilo sovrstnikom_cam o moškosti in nasilju? Kaj je potrebno, da bi skrbne in nenasilne moškosti postale vidnejše in bolj »kul« v družbi?

Prilagoditve in
variacije

Delavnica se lahko izvede tudi prek spleta.

Nasveti

Splošne smernice za vodenje razprave:

- Upoštevajte pristop, ki je osredotočen na mlade, pri čemer ima moderator_ka usposabljanja vlogo tistega, ki spodbuja in se osredotoča na vprašanja sodelujočih in jih spodbuja, da jih razvijajo in o njih razmišljajo.
- Hkrati bodite pozorni na to, da se vse predlagane teme, vprašanja, predlogi naslovijo.
- Ne pozabite: Pri spodbujanju fantov h kritičnosti do hegemonih moškosti poudarjamo, da je pomembno, da fantov ne idealiziramo, temveč da izpostavljam protislovne načine, kako se fantje postavljajo in kako jih družba postavlja bodisi skupinsko bodisi individualno. To pomeni, da moramo o teh protislovljih razmišljati kot o ključnih značilnostih, značilnih za sodobne moškosti mladih fantov, o katerih je treba fante spodbujati k razmišljanju in raziskovanju. (Frosh et al. 2002, str. 263)
- Izbor pesmi ali glasbenih videospotov mora temeljiti na potrebah skupine. Sodelujoči_e lahko predlagajo tudi svoje naslove in izvajalce. Pomembno pa je, da ima skupina v primeru eksplicitnega prikaza nasilja ali pretirane uporabe diskriminatornega jezika in podob možnost pesem ali videoposnetek prekiniti. O strategijah za izhod se lahko s skupino predhodno pogovorite.

Dodatne teme

Ta delavnica je izhodišče za razpravo in razmislek o heteronormativnosti in tradicionalnih normah spolov v popkulturi. Dopolnimo jo lahko z delavnico »Pravi moški«, da ustvarimo povezavo do resničnih (izkustvenih) in pozitivnih primerov moškosti. Na splošno je primerna za nadaljevanje razvoja medijskih kompetenc. Kako se lahko mladi počutijo varne pri uživanju glasbe, videoposnetkov, družbenih medijev itd.? Kaj potrebujejo, da bi se uprli stereotipnim pripovedim in reprezentacijam? Kakšna je vloga sovrstnikov_ic? Kakšna je naloga šol in učiteljev_ic? Ali imajo mladi določena pričakovanja do šole in razreda?

Viri

Delovanje za enakost (2022): Smernice za fokusne skupine z najstniki_cami. Prilagodila Elli Scambor & Moritz Theuretzbacher.

The page features a decorative background. On the left, there is a teal shape that looks like a stylized tree or a drop. A vertical purple bar runs down the left side. A large circle with diagonal light blue and white stripes is positioned on the right side. The text is centered within this striped circle.

POGLO- BLJENE DELAVNICE

Poglobljene delavnice

Delavnice v tem razdelku vsebinsko poglobljajo obravnavanje spola (vloge in stereotipi) in družbenih pričakovanj, analizo konflikta ter aktivno vlogo mladih pri ukrepanju proti nasilju.

13 Korak naprej

Trajanje

Osrednji del delavnice traja do 30 minut, kar pomeni, da se ta delavnica lahko umesti v manj kot eno šolsko uro (45 minut). Lahko pa jo uporabimo kot izhodišče za daljšo razpravo s sodelujočimi, zato lahko traja tudi do 60 minut.

Čas & okoliščine

Ta delavnica ne zahteva visoke stopnje koncentracije in običajno sodelujoče precej hitro pritegne.

Stopnja

Delavnica je prilagodljiva – čeprav je v osnovi poglobljena delavnica, jo je mogoče prilagoditi tako, da se jo lahko izvede tudi za ogrevanje, odvisno od starosti sodelujočih in načina, ki se vam kot moderatorju_ki zdi najustreznejši.

Teme

Spolni stereotipi, družbene norme, nasilje.

Cilj & pedagoški namen

Cilj delavnice je odpreti razpravo o spolnih vlogah, družbenih normah in nasilju. Zelo pomembno je, da čas za razpravo izkoristimo za izražanje teh čustev in zagotovimo varen prostor za razmislek sodelujočih.

Pričakovani učni rezultati

Sodelujoči bodo spoznali povezavo med spolnimi stereotipi in nasiljem ter kako družbena pričakovanja pogojujejo kalupe, ki se jim morajo ljudje prilagoditi, da bi bili družbeno sprejeti.

Priprava & učno gradivo

Dva vnaprej pripravljena seznama z izjavami o vlogah spolov v družbi, s katerimi se lahko sodelujoča skupina poistoveti. Seznama moderator_ka prebere na glas, zato je morda bolje, da ju natisnemo.

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

- Moderator_ka razloži vajo in zapiše pravila o aktivnem poslušanju in sodelovanju. Osrednji del delavnice se izvaja v tišini, kar je treba mladim povedati takoj na začetku.

Opis delavnice (20 minut)

- Dekleta in fantje se v učilnici postavijo v vrsto, obrnjeni eden proti drugemu (2 vrsti).
- Začnejo fantje. Moderator_ka glasno prebere različne izjave, eno za drugo. Če je fant že kdaj doživel, kar je opisano v izjavi, ga pozovemo, naj tiho stopi naprej. Moderator_ka pusti nekaj sekund tišine, nato pa tiste, ki so stopili naprej, prosi, naj se ponovno postavijo v vrsto. Moderator_ka nadaljuje z naslednjo izjavo, dokler seznam izjav za skupino fantov ni končan.
- Nato se vaja ponovi na popolnoma enak način, kot je opisano za skupino fantov, še za skupino deklet.
- Ko je vaja končana, moderator_ka mlade pozove, naj se usedejo, nato pa spodbudi razmislek in razpravo.

Razmislek/razprava (5–30 minut)

Med razpravo se mlade spodbudi, da izrazijo svoja razmišljanja in občutke, ki so jih doživeli med izvajanjem te delavnice. Razprava se zaključi z razmislekom in poudarkom o togih vlogah spolov in povezanosti nekaterih od njih z nasiljem.

Seznam izjav, skupina fantov:

Prosimo, da v tišini stopite dva koraka naprej:

1. Če mislite, da tudi vaši sovrstniki menijo, da niso dovolj močni, vzdržljivi ali kul.
2. Če mislite, da fantje kdaj trenirajo, da bi postali močnejši, bolj fit, zato da bi imeli idealno telo.
3. Če mislite, da je bilo mnogim fantom kdaj rečeno, naj ne jočejo.
4. Če mislite, da lahko fante imenujemo »pusi«, »peder«, »luzer«.
5. Če mislite, da se veliko fantov nauči, kako naj se obnašajo kot moški.
6. Če menite, da je veliko fantov pod pritiskom, da se borijo z nekom, da bi dokazali, da so moški.
7. Če mislite, da je veliko fantov, ki jih je nekdo poškodoval in so bolečino prikrivali ali jo zadržali zase.
8. Če mislite, da veliko moških ne izkazuje sočutja do drugih moških, ker ne vedo, kako bi bilo to sprejeto v družbi..
9. Če mislite, da veliko moških skriva svoja čustva ali prikriva, da trpijo (fizično ali psihično).

Seznam izjav, skupina deklet:

Prosimo, da v tišini stopite dva koraka naprej:

1. Če mislite, da veliko deklet uporablja ličila in si brije noge, pazduhe.
2. Če mislite, da veliko deklet nosi visoke pete, oprijete obleke ali druga oblačila, ki razkrivajo njihovo telo, da bi bila drugim všeč ali da bi bila privlačna.
3. Če mislite, da se mnoga dekleta ne počutijo dovolj ženstvena.
4. Če mislite, da se veliko deklet ukvarja s športom, da bi postale vitkejše, da bi imele idealnejše telo.
5. Če mislite, da veliko deklet meni, da so manj pomembne od fantov.
6. Če mislite, da se veliko deklet, kdaj pretvarja, da znajo manj ali da so manj inteligentne, zato da bi zaščitile samozavest fantov.
7. Če mislite, da veliko deklet molči ali je prezrtih, zato ker v pogovoru prevladujejo fantje.
8. Če mislite, da se mnoga dekleta počutijo omejena pri izbiri poklica ali poklicnih možnosti.
9. Če mislite, da fantje v šoli, cerkvi ali kje drugje v javnosti ogovarjajo veliko deklet.

Prilagoditve in variacije

Ta delavnica se zelo dobro obnese v živo, vendar jo je mogoče zlahka prilagoditi tudi za izvedbo prek spleta. V digitalnem okolju je pomembno, da mladi vklopijo kamere in namesto »stopanja naprej« dvignejo digitalno roko. Za odpravo morebitnih tehničnih težav (zvok, internetna povezava itd.) si vzemite nekaj dodatnega časa pred začetkom.

Nasveti

To delavnico naj izvajajo odrasli, ki poznajo politike za zaščito otrok in ustrezne odzive v primerih, ko mladoletna oseba posredno namigne ali javno pove, da je bila oz. je trenutno žrtev zlorabe/nasilja.

Seznam(e) izjav lahko pripravite sami – lahko pa uporabite že pripravljen(e) seznam(e).

Lahko je koristno, da se kot moderator_ka na začetku pridružite skupini, da prebijete led.

Delavnico je treba izvesti v tišini. Če se mladi začnejo smejati ali glasno komentirati, jih prosite, naj za zdaj v tišini razmislijo o svojih čustvih, saj bo takoj zatem sledil čas za razpravo.

Viri

Tsirigoti, Antonia, Petroulaki, Kiki, Ntinapogias, Athanasios (2015). Master Package »GEAR against IPV«. Booklet III: Teacher's Manual. (Rev. ed.). Athens: European Anti-Violence Network. (str. 67). Dostopno prek <https://www.gear-ipv.eu/educational-material/master-package>, 28. 11. 2022.

Viri

Schad, Ute (2006). Männer, Machos, Memmen. München: Kreisjugendring München-Stadt. Dostopno prek https://www.kjr-m.de/wp-content/uploads/2006/07/doku_maenner_machos_memmen.pdf , 30. 3. 2023.

14 Dominantno vedênje

Trajanje

Osrednji del delavnice traja do 60 minut, kar pomeni, da se ta delavnica lahko umesti v manj kot dve šolski uri. Lahko se podaljša, odvisno od časa za razpravo.

Čas & okoliščine

Ta delavnica zahteva zbranost, saj bodo sodelujoči delali v majhnih skupinah, med seboj razpravljali in debatirali, potem pa bodo svoja stališča predstavili celotni skupini.

Stopnja

To je poglobljena delavnica, vendar se lahko prilagodi glede na starost sodelujočih.

Teme

Spolni stereotipi, osebne meje, prav vs. narobe, kršitve osebnih meja, napadi, nasilje.

Cilj & pedagoški namen

Cilj delavnice je ozaveščanje o spolnih stereotipih, kršitvah osebnih meja, napadih in nasilju.

Pričakovani učni rezultati

Sodelujoči bodo imeli priložnost razpravljati in se naučiti, katero vedênje velja za sprejemljivo in katero za nesprejemljivo (npr. nadlegovanje) v odnosih, ki jih oblikujejo kot najstniki_ce in pozneje.

Priprava & učno gradivo

Samolepilni listiçi s primeri običajnih situacij in dominantnega moškega vedênja v partnerskih odnosih.

Papir iz bele table s papirji (en list na skupino) z narisano črto, ki simbolizira lestvico, ki se začne z »v redu« (ali »sprejemljivo«) in konča z »ni v redu« (ali »nesprejemljivo«).

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

- Moderator_ka predstavi vajo in poda navodila.

Opis delavnice (30 minut)

- Udeleženci so razvrščeni v pare po dva (istega spola).
- Vsak par dobi list papirja.
- Vsak par se med seboj pogovori (in po potrebi sklène kompromis) ali ocenjuje podane primere kot sprejemljivo ali nesprejemljivo vedênje.
- Sodelujoçi položijo samolepilne listiçe na črto, označeno na njihovem listu.

Refleksija/razprava (25 minut)

Vsak par predstavi svoje rezultate.

Predlagana vprašanja za razpravo:

- Ali so se ocene danih primerov vedênja razlikovale med pari?
- Zakaj so jih pari različno ocenjevali?
- Ali obstaja razlika v ocenjevanju parov fantov in parov deklet?
- Za katero vedenje obstaja splošno soglasje? Zakaj?
- Na kakšen način lahko vedênje, ki je bilo ocenjeno kot nesprejemljivo, opredelimo kot nasilje?

Primeri, ki jih lahko uporabite pri tej delavnici:

- Peter se odzove užaljeno in ljubosumno, ko se njegovo dekle pogovarja z drugim fantom/moškim.
- Jon kritizira oblačila svojega dekleta.
- Luka se po prepiru nekaj časa ne pogovarja s svojim dekletom.
- Tian rad prestraši svoje prijatelje z nevarno vožnjo z avtomobilom.
- Leja obtoži svojega fanta, da je nima več rad, ko želi preživeti čas sam ali z drugimi ljudmi.
- Maks se zlahka razjezi.
- Patrik meni, da je naloga moškega, da sprejema odločitve, ki zadevajo njega in njegovo dekle.
- Žan se do svojega dekleta obnaša izjemno zaščitniško.
- Zoja želi vedno vedeti, kaj počne njeno dekle.
- Tai žali svoje dekle, ker počne stvari, za katere misli, da so napačne.

Prilagoditve in variacije

Ta delavnica se najbolje obnese v živo. Če izvedete delavnico prek spleta, je priporočljiva uporaba spletnih aplikacij, kot sta npr. MIRO, MURAL, vključno z možnostjo dela v manjših skupinah ter razprave v celotni skupini. Predvidite nekaj dodatnega časa za morebitne tehnične težave (zvok, internetna povezava itd.).

Nasveti

Med razpravo zapišite besede ali besedne zveze, ki jih sodelujoči uporabljajo za opisovanje in predstavljanje bolj specifičnih okoliščin njihovega odziva (na primer »Važen je ton glasu«; »Važno je, kje se to zgodi«). Odgovore lahko na kratko komentirate, vendar ne posegajte v vsako oceno sodelujočih. Stvari bi morale postati očitne same od sebe, ko bodo vse skupine ocenile izjave.

Pri tej delavnici je priporočljivo, da ob zaključku rezultate ponovno povzamete na tabli.

Posebej poudarite, da je pri vprašanju kršitev osebnih meja, napadov in nasilja (ne glede na to, ali gre za spolno in/ali katero drugo obliko nasilja) odločilna perspektiva prizadete osebe. Pojasnite, da je perspektiva prizadete osebe odločilna za razumevanje, ali gre za nasilje ali ne. Kazalniki kršitev osebnih meja, napadov in nasilja:

- nezaželeno s strani obravnavane osebe;
- omejujejo možnosti osebe za študij in učenje (na primer v obliki toksične klime v razredu);
- predstavljajo obliko spolne diskriminacije, na primer seksizem ali razvrstitev določenih spolnih usmeritev;
- predstavljajo izraz moči, nadzora in avtoritete, ki temelji na spolnih vlogah;
- omejujejo ljudi, zlasti ženske, na njihova telesa.

Kot moderator_ka se zavedajte, da je lahko za nekatere mlade v skupini presenetljivo in novo, da določena vedênja lahko pomenijo kršenje osebnih meja, napade in nasilje.

Viri

Tsirigoti, Antonia, Petroulaki, Kiki, Ntinapogias, Athanasios (2015): Master Package »GEAR against IPV«. Booklet III: Teacher's Manual. (Rev. ed.). Athens: European Anti-Violence Network. (str. 93). Dostopno prek <https://www.gear-ipv.eu/educational-material/master-package> , 28. 11. 2022.

Bissuti, Romeo, Wagner, Günter, Wöfl, Georg (2002): »Stark! aber wie?«. Methodensammlung und Arbeitsunterlagen zur Jungenarbeit mit dem Schwerpunkt Gewaltprävention. Austria: White Ribbon Austria, Ministry of Education. Dostopno prek <https://www.give.or.at/material/stark-aber-wie-methodensammlung-und-arbeitsunterlagen-zur-jungenarbeit-mit-dem-schwerpunkt-gewaltpraevention/> , 28. 11. 2022.

15 Konflikt z drugega zornega kota

Trajanje	30 minut.
Čas & okoliščine	To je poglobljena delavnica, ki jo je mogoče izvesti na začetku dejavnosti. Delavnica sodelujočim omogoča samooceno.
Stopnja	Poglobljena delavnica, ki temelji na aktivnem poslušanju in empatiji. Pred izvedbo je priporočljivo, da se s skupino pogovorite o prevzemanju odgovornosti pri morebitnih konfliktih. Predstavijo se lahko primeri strategij izogibanja (zanikanje, obtoževanje, minimiziranje), da se jih bolj konkretizira. Skupina naj se tudi zaveda, da se strategij izogibanja naučimo in da so značilne za vse nas.
Teme	Sebičnost, empatija, konflikt, prelaganje krivde, zanikanje, minimaliziranje.
Cilj & pedagoški namen	Cilj delavnice je pokazati, kako so strategije izogibanja, kot sta obtoževanje in zmanjševanje pomena, del konfliktov. Gre za vajo, ki prelaganje krivde, zanikanje in zmanjševanje krivde naredi vidne. Končni cilj je, da se sodelujoči_e naučijo prevzeti odgovornost za svo-

Cilj & pedagoški namen

je vedênje ter praktimirati sočutje in empatijo v konfliktnih situacijah.

Pričakovani učni rezultati

- Sodelujoči prepoznajo, kdaj so preveč osredotočeni nase in izgubijo druge.
- Sodelujoči prepoznajo, kdaj nekdo prela-ga krivdo, zanika nasilje ali zmanjšuje svojo odgovornost.
- Sodelujoči se naučijo analizirati konflikt z vidika drugega.
- Sodelujoči se naučijo oceniti sposobnost drugih sodelujočih, da se osredotočijo na drugega/druge.
- Skupine razvijejo mehanizme za kolektivni premik k odgovornosti.

Priprava & učno gradivo

Vnaprej pripravite 5 do 6 kratkih zgodb. Pri tej delavnici potrebujete prostor, da lahko oblikujete krog, ki ga lahko po potrebi razširite.

1. Sodelujoči stojijo v krogu. Eden izmed njih stoji na sredini in prebere zgodbo. Moderator_ka razloži pravila tako, da pokaže, kako vaja poteka: »Prosimo, da preberete zgodbo o nedavnem konfliktu z vašim intimnim partnerjem. Osredotočite se na sebe, na to, kaj ste rekli, naredili, čutili, zakaj ste se tako odzvali, in na druge osebe v konfliktu (intimni partner, drugi prijatelji).« Skupina se približa ali oddalji, odvisno od tega, kako »osredotočena na sebe« ali »na druge« je zgodba, ki jo pripovedujete.
2. Konkretno se skupina med pripovedovanjem zgodbe oddalji, kadar je zgodba osredotočena na pripovedovalčevo stališče ali če se krivda prelaga na drugo osebo, zmanjšuje lastna odgovornost ali opravičuje lastna dejanja. Skupina se približa, kadar je oseba, ki bere zgodbo, osredotočena na stališče drugega, pokaže empatijo ali prevzame odgovornost za konflikt.
3. Na primer: »Včeraj me je obiskal moj fant in imel mi je veliko stvari za povedati, medtem ko sem se učila. Naslednji dan me je čakal pomemben izpit. Prosila sem ga, naj me pusti, da dokončam delo, vendar me je še naprej nadlegoval, medtem ko sem morala urediti nujne stvari, zato sem se na koncu razjezila. To sem storila, ker se mora naučiti, da ne more pričakovati, da mu bom ves čas na voljo (do te točke se sodelujoči morda oddaljijo od osebe, ki zgodbo pripoveduje ali bere). Po drugi strani pa razumem, da se mu je prav pred kratkim zgodilo veliko stvari, da želi z mano deliti zgodbe in občutke, da je verjetno potreboval le pet minut moje pozornosti in da bi morda lahko prekinila svoje delo (in v tem delu bi se udeleženci morda približali osebi, ki pripoveduje ali bere zgodbo).«

4. Kot moderator_ka pripravite kratke zgodbe, ki ustrezajo skupini in kontekstu. Bodite pozorni na to, da vključite različne spole. V zgornji zgodbi gre lahko za istospolni par. Ali ste o tem razmišljali? Cilj delavnice je, da se mladi naučijo prevzeti odgovornost za svoje vedênje in da vadijo sočutje v konfliktnih situacijah.
5. Možna vprašanja za poročanje in nadaljnjo razpravo: Kako ste se počutili, ko ste pripovedovali zgodbo o konfliktu? Kako ste se počutili, ko ste videli, da se drugi_e oddaljujejo/približujejo? Kaj ste se naučili iz te vaje? Kaj mislite, da bi se zgodilo, če bi se med konfliktom bolj posvetili pogledu drugega? Kaj se zgodi, če ste osredotočeni nase? Kaj lahko storite, da bi to spremenili?

Prilagoditve in variacije

Namesto približevanja ali oddaljevanja od osebe, ki pripoveduje oz. bere zgodbo, lahko delavnico izvedete z uporabo različnih gibov, npr. minimizacija (roka ali prst kaže proti tlom), odgovornost (roke se dvignejo navzgor in se premikajo v znak podpore) ali zanikanje (udeleženci_ke se obrnejo s hrbtom proti osebi, ki pripoveduje oz. bere zgodbo).

Trije načini (ljudje se približujejo ali oddaljujejo, ljudje kažejo navzdol ali navzgor, ljudje so obrnjeni s hrbtom ali proti osebi) bi lahko postali navada, ki bi jo izvajali na začetku delavnice/programa, da bi se sodelujoči naučili oceniti, ali kdo od njih zanika, minimizira ali prelaga krivdo. Sodelujočim je treba omogočiti, da to ugotovijo sami. Sodelujoče lahko povabite, da ta način uporabijo tudi v drugih delih delavnice.

Nasveti

Sodelujoči bodo morda težko ugotovili, kdaj je pripovedovanje osredotočeno na pripovedovalca_ko in kdaj se pričakuje empatija. Zgodba bi se lahko osredotočila le na udeleženca_ko, ki bi vso krivdo prevalil_a na drugega. Ravno tako bi lahko bila zgodba osredotočena na sebe, vendar zelo iskrena in bi pustila prostor za empatijo. Nekaj primerov lahko pred začetkom skupaj z udeleženci_kami analizirate.

Za osebo na sredini je pomembna povratna informacija, da med pripovedovanjem oz. branjem zgodbe vidi, kako se celotna skupina oddaljuje ali približuje, vendar je potrebno veliko več časa. Če želite, da je postopek krajši, lahko udeležence_ke razdelite v pare in medtem ko eden pripoveduje zgodbo, se drugi oddaljuje ali približuje. Nato si izmenjata vlogi. Postopek lahko ponovite z eno ali dvema zgodbama.

Dodatne teme

Po tej delavnici o prevzemanju odgovornosti in spodbujanju empatije v konfliktnih situacijah lahko izboljšamo komunikacijo med mladimi. Prepoznavanje strategij izogibanja ali egocentričnih elementov v konfliktnih situacijah lahko sproži željo sodelujočih, da bi vadili, kako lahko to storijo bolje. Zato je primerno nadaljevati z delavnicami o nenasilni komunikaciji.

Viri

Malcor, Olivier (2019): Scripting violence, rehearsing change – Games and theatrical tools to work with perpetrators of gender-based violence. Dostopno prek https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Training/Games_Theatrical_Tools_Manual.pdf, 28. 11. 2022.

16 Ukrepajmo proti nasilju

Trajanje

Izvajanje traja 60 minut, vendar je delavnico mogoče skrajšati ali podaljšati.

Čas & okoliščine

Delavnica Ukrepajmo proti nasilju je primerna za kateri koli del dneva, vendar je priporočljivo, da se pred tem izvede katera od začetnih delavnic s kratkim prispevkom o nasilju na podlagi spola.

Teme

Aktivacija mladih; akcijski načrt za odpravo spolnega nadlegovanja ipd.

Cilj & pedagoški namen

Cilj delavnice je oblikovati akcijski načrt za odpravo spolnega nadlegovanja in šikaniranja v skupnostih ter izpostaviti dejavnosti, ki jih mladi lahko izvedejo.

Pričakovani učni rezultati

- Skupinska razprava o različnih ukrepih za doseg skupnega cilja.
- Moderirano komuniciranje med sodelujočimi.
- Razmišljanje o konkretnih ukrepih in stvareh, potrebnih za njihovo izvedbo.
- Razmisliti o ukrepih določene skupine (s podobnimi cilji) ali prispevkih posameznikov_ic (k zmanjšanju ali celo ustavitvi nasilja).

Priprava & učno gradivo

Papir in pisala ali tabla z listi in flomastri (lahko tudi prenosnik, odvisno od načina izvedbe).

Opis delavnice

- Delavnica spodbuja razmisleke o tem, kaj bi radi dosegli z delovanjem v skupnosti/skupini in kako bomo to storili. Pri tej delavnici je pomembno razumeti proces načrtovanja skupnostnih ukrepov s skupino posameznikov_ic, ki verjamejo v iste ideje, in kako lahko ta skupina posameznikov_ic motivira druge, da delujejo na enak način. Na podlagi tega je mogoče preoblikovati načrtovanje različnih vprašanj. Postavljajte zelo preprosta, vendar ciljno usmerjena vprašanja (sebi ali skupini ljudi):
 - Kaj želite doseči?
 - Katere so glavne stvari, ki jih boste morali narediti?
 - Do kdaj želite to doseči?
 - Kateri so glavni viri, ki jih boste potrebovali? (Denar, ljudi, opremo itd.) (Katere vire imamo in kaj še potrebujemo?)

Potem pa določite mejnike: to vam bo pomagalo pri načrtovanju in nato ocenjevanju napredka. To so stvari, ki jih morate doseči za dosego ciljev.

Seznam nekaterih dejavnosti, ki jih lahko preizkusite:

- Pripovedovanje zgodb oziroma različnih izkušenj.
- Kviz (javni).
- Redna srečanja, delavnice.
- Pošiljanje SMS-sporočil prijateljem_icam.
- Organiziranje tekmovanj, natečajev.
- Organiziranje svetovalnih sestankov.
- Shodi in pohodi.
- Izvedba kampanj s podpisi.
- Oznake za podpornike_ce (lahko jih izdelate sami).
- Transparent za uporabo na srečanjih.
- Nalepke s privlačnimi slogani.
- Študije primerov skupnosti in razprava.
- Razvoj radijskega programa skupnosti.
- Priprava plakatov in zloženk.
- Razvijanje iger in predstav, igranje vlog, ulično gledališče.
- Razstave: lahko pripravite majhno, a privlačno razstavo, ki jo je mogoče postaviti kjer koli.
- Predvajanje filmov, dokumentarcev ali videoposnetkov (sledi pogovor).
- Igre.
- Izdelava kolaža časopisnih člankov o tem vprašanju in postavitev na oglasno desko.
- Organiziranje kolesarskega shoda na to temo.

- Razstava fotografij.
- Javne razprave.
- Lutkovno gledališče.
- Pisanje na zid ali risanje grafitov.
- Pisanje bloga.
- Pisanje člankov za šolsko glasilo itd.

Prilagoditve in variacije

Vprašanja se lahko ustrezno spremenijo glede na obravnavane teme.

Delavnica je najprimernejša za izvedbo v živo, lahko pa se izvaja tudi prek spleta.

Viri

Urvashi, Gandi : Workbook for Young Men on Violence and Masculinities. Breakthrough India, SANAM, The South Asian Network to Address Masculinities. Dostopno prek https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/india_urvashi_workbook_for_young_men_on_violence_and_masculinities.pdf/ , 28. 11. 2022.

17 Brazgotine

Trajanje	60 minut.
Čas & okoliščine	<p>Ta delavnica zahteva srednjo stopnjo koncentracije. Od sodelujočih se pričakuje, da razmišljajo o sebi in svojem zdravju.</p> <p>Zaželeno je, da imajo sodelujoči že osnovno znanje o spolnih vlogah in stereotipih ter konceptih moškosti in ženskosti.</p>
Teme	Moškost; zdravje moških; tvegana vedenja; ranljivost; skrb zase.
Cilj & pedagoški namen	<p>Ta delavnica se lahko izvede samo s skupino fantov. Cilj te delavnice je razmislek o hegemoni moškosti in njenem vplivu na zdravje ter dobro počutje posameznikov.</p> <p>Vsaki sodelujoči bo opredelil zdravstveno težavo, ki predstavlja »brazgotino« na moškem telesu. Skupina bo razmišljala o različnih »brazgotinah«, ki jih model hegemonne moškosti povzroča moškim.</p>
Stopnja	To je poglobljena delavnica.

Pričakovani učni rezultati

- Večja ozaveščenost o zdravju moških.
- Večja ozaveščenost o tem, kako je hegemonna moškost povezana z nekaterimi tveganimi vedenji.

Priprava & učno gradivo

- Pisala.
- Samolepilni lističi.

Opis delavnice

Uvod (5 minut)

Moderator_ka razloži sodelujočim potek vaje.

Delavnica (45 minut)

Kot moderator_ka sodelujoče razdelite v manjše skupine (4–5 udeležencev). Vsaka skupina bo morala zapisati zdravstvene težave, ki so jih doživeli ali za katere menijo, da jih moški doživljajo. Izhajajte z vidika celostnega pojmovanja zdravja (bolezni, fizično in čustveno zdravje, vzroki itd.). Vsaka skupina naj ima za to na voljo 15 minut.

Nato v skupini poiščite prostovoljca, ki predstavlja model, na katerega skupine nalepijo lističe z opredeljenimi zdravstvenimi težavami moških. Namesto tega lahko na tablo narišete moško telo in na ta obris telesa skupine lepijo samolepilne lističe.

Vsak udeleženec lahko lističe postavi na tisti del moškega telesa, na katerega se bolezen nanaša.

Ko vse skupine nalepijo lističe, moderator_ka vpraša, ali bi kdo želel dodati še kakšno zdravstveno težavo.

Ko so na prostovoljčevo telo nameščene vse »brazgotine«, ga moderator_ka vpraša, kako se počuti glede vseh zdravstvenih težav. Nato tudi ostali sodelujoči lahko povedo, kako razumejo te »brazgotine«. Prostovoljec se vrne na svoje mesto in moderator_ka se mu zahvali za sodelovanje.

Nato se odpre prostor za razpravo v celotni skupini:

Kaj menite o vsem, kar je prišlo na dan?

Kako so lahko različne zdravstvene težave povezane s tem, da ste moški?

Kakšen je odnos moških do lastnega zdravja?

Kaj lahko moški storijo za izboljšanje zdravja?

Za dopolnitev razprave lahko udeležence prosimo, da pojasnijo osebno stanje, povezano z različnimi »brazgotinami«, ki so si jih namestili. Pomembno je, da ob vsaki razlagi situacije udeleženca vprašamo, kako se je počutil in ali je zdravstvena težava kakor koli povezana z načinom, kako je oblikoval svojo moškost.

Povzetek ključnih ugotovitev in zaključek (10 minut)

Prilagoditve in variacije

Ta delavnica se lahko izvede prek spleta. Razprava lahko poteka prek spleta z uporabo programske opreme za konference in programske opreme, ki omogoča možgansko nevihto/lepljenje zapiskov, kot sta Google Jamboard ali Mentimeter.

Nasveti

- Zelo koristno je, če so na voljo nacionalni ali mednarodni statistični podatki, ki spremljajo razmišljanja in nakažejo obseg problema.
- Zanimivo je, če se lahko značilnosti hegemonne moškosti (neodvisnost, moč, samozadostnost, tekmovalnost, biti preskrbovalec, zaščita, nasilje, pomanjkanje izražanja čustev, nenehno dokazovanje moškosti itd.) povežejo s posledicami za zdravje.
- Ključno bo razmisliti o dojemanju ranljivosti in potrebi, da se moški izogibajo šibkosti/ranljivosti. To je lahko povezano z dejstvom, da moški ne skrbijo dovolj za svoje zdravje, ne hodijo k zdravniku, ne izvajajo preventivnih ukrepov itd.

Dodatne teme

Ta delavnica je priložnost, da mlade moške spodbudimo k razmisleku o pomenu skrbi zase in pokažemo, da sta reproduciranje in vzdrževanje hegemonne moškosti lahko škodljiva za zdravje.

Viri

Viri na temo spolnih stereotipov in zdravja:

Dnevnik, 28. 2. 2015, Nika Knavs: VPLIV STEREOTIPOV NA ZDRAVJE ŽENSK IN MOŠKIH, dostopno prek <https://www.dnevnik.si/1042708072>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Zdravstveni statistični letopis Slovenije, dostopno prek <https://nijz.si/podatki/zdravstveni-statisticni-letopis-slovenije/>

NASVETI IN PRIPOROČILA

Pri preprečevanju nasilja na podlagi spola imajo pomembno vlogo šole, učiteljice in izobraževalne ustanove. Učiteljice so pogosto prvi, ki opazijo znake, da se z njihovimi učenci nekaj dogaja. Zato je ključnega pomena, da se v šolah izpostavi vprašanje nasilja na podlagi spola in da šole prevzamejo aktivno vlogo pri obravnavi nasilnih situacij. Ključno je, da opazijo in ne ignorirajo, da se takoj odzovejo in vključijo druge deležnike, kot so šolska svetovalna služba, starši itd. Najprej je ključno, da se organizirajo individualni, vendar ločeni pogovori z vsemi stranmi, tj. z žrtvijo, storilcem in opazovalci s strani nasilne situacije.

Potreben je pristop sistematičnega in kontinuiranega ozaveščanja, npr. pri razrednih urah, kjer je nasilje na podlagi spola lahko tema pogovora, s čimer se spodbuja in krepi zaupanje, da je šola varen prostor. Zaupanje med mladimi in do učiteljev je zelo pomembno, učiteljice pa so lahko pri tem vzor. Hkrati je treba več pozornosti nameniti tudi opazovalcem s strani nasilnih situacij v šolskem okolju, jih opolnomočiti in ozaveščati o nasilju na podlagi spola. Dejavnosti v šolah lahko vključujejo delavnice, predavanja, igre vlog, organizacijo kampanj v šolah in na spletu o nasilju na podlagi spola, sodelovanje z družbeno kritičnimi vplivneži, ki so blizu mladim, ter skupno oblikovanje delavnic, okroglih miz, iger ali drugih dogodkov.

Učinkovit pristop k ozaveščanju in preprečevanju nasilja na podlagi spola je sistematičen in stalen pristop, ki vključuje vse šolsko osebje v šolskem okolju, od učiteljev, vodstva in svetovalnih delavcev do kuharjev, čistilk ter učencev in staršev.

V nadaljevanju predstavljamo participativni model z aktivno vlogo mladih pri ozaveščanju in preprečevanju nasilja na podlagi spola.

Model vzora in sredstev

Namesto da se osredotočamo le na potrebe (ali še huje: primanjkljaje in pomanjkljivosti) mladih, je treba graditi na njihovih prednostih in virih. Cilj je opolnomočiti mlade, kar najbolje uspeva s krepitvijo njihovega zavedanja o lastnih sposobnostih. Zato se lahko uporabi model sredstev, ki izhaja iz razvoja skupnosti na podlagi sredstev (ABCD) in temelji na prednostih, spretnostih in izkušnjah ljudi.²

² Zbirka orodij ABCD: <https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/es/content/masculinidades>

Lastništvo in motivacija udeležencev

Preventivno delo z mladimi temelji na njihovi aktivni participaciji, da soustvarjajo procese, s čimer se spodbuja njihova motivacija za sodelovanje:

- postavljanje skupnih ciljev,
- demokratično, participativno delovanje,
- dodeljevanje vodilnih vlog mladim v okviru delavnice/dogodka, da se okrepi njihov občutek moči,
- soustvarjanje programa s ciljno skupino, da bi povečali identifikacijo sodelujočih z delavnicami/kampanjami/dogodki in spodbudili trajnostno naravnost tovrstnih prizadevanj.

Varni prostori in prostori poguma

Tovrsten pristop mora temeljiti na zagotavljanju, da se vsi sodelujoči_e počutijo varno_e. Priporočljivo je, da skupaj z mladimi določite temeljna pravila, da se ustvari tudi prostor poguma³, v katerem se lahko udeleženci_ke odprejo in razpravljajo o pomembnih in čustveno zahtevnih vprašanjih⁴.

3 Za razlikovanje med varnim prostorom in prostorom poguma: Arao & Clemens (2013): [https://www.anselm.edu/sites/default/files/Documents/Center for Teaching Excellence/From Safe Spaces to Brave Spaces.pdf](https://www.anselm.edu/sites/default/files/Documents/Center%20for%20Teaching%20Excellence/From%20Safe%20Spaces%20to%20Brave%20Spaces.pdf)

4 Več se lahko naučimo iz pobud, ki imajo izkušnje s prostori poguma, kot so, na primer: <https://bravespacealliance.org/training/>



